

NAŠ ROD

1937-1938

LETO IX.

8

»Naš rod« izhaja v Ljubljani med šolskim letom in ga prejemaajo naročniki »Mladinske matice, ki plačajo naročnino za list in publikacije »Mladinske matice«, v mesečnih obrokih po din 2-50. Za posamezne naročnike, ki prejemaajo list in publikacije po pošti, znaša letna naročnina 30 din.

List izdaja »Jugosl. učiteljsko udruženje« — sekcija za dravsko banovino v Ljubljani, zanjo odgovarja Metod Kumelj.

Glavni in odgovorni urednik Josip Ribičič.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani (predstavnik Franc Štrukelj).

Naš rod

POMLADANSKI SONET

JANKO SAMEC

*Pomlad je tu. Sred travnikov poganja
kali iz tisočernih korenin.
In mlado sonce od neba višin
prebuja svet iz zimskega nam spanja.*

*Potoki vsi spet polni so šumljanja
tekočih vod, ki iz zemlje globin
jih Bog poslal za žejo je dolin,
kjer kmet se truden ves nad plugom sklanja...*

*In v gozdu oživeli ptičkov zbori
so od veselih, novih melodij,
ki pojejo: »O, seme zlato, zóri!«*

*Še naših src odprla so se vrata
skrivnostni pesmi, ki iz njih zveni:
»Bodi pozdravljena, pomlad nam zlata!«*

MATI IN SIN

DANICA GRUDEN

*»Prosim te, doma ostani vsaj čez noč!«
je bolna mati sinu vzdihovala.
»Nikogar nimam. Bodi mi v pomoč,
saj upam, da bom kmalu vstala.«
Nevoljen zgrabil je klobuk
in brez besed odšel je v vas,
a mati revna, polna muk,
vso noč je jokala na glas.
Minilo je že mnogo let,
ves čas je sin nekoč pohajal.
Ko je preromal križem svet,
doma je bil, ni več odhajal.
Bolehnemu je mati stregla,
ker stokal je od bolečin.
V svitu zore se je trudna vlegla
in govorila: »Oh, moj ubogi sin!«*

ARNOŠT ADAMIČ

VELIKA TEKMA

ILUSTRIRAL: N. PIRNAT

PO ZMAGI

Lavova nezgoda je močno pretresla številne gledalce. Občudovali so njegov pogum, s katerim je v zadnji minuti igre obdržal zmagovito slavo svojega kluba. Preudarnejši so grajali to nevarno robinzonado. To da ni pogum, ampak nepremišljenost. Nemara so imeli prav s to trditvijo. Morali so pa utihniti zaradi velikega navdušenja, žarečega na vseh obrazih. Onesveščene dečka so pod Srakarjevim nadzorstvom položili v travo in ga začeli močiti. O, Srakarja je močno prizadelo. Čutil se je v prvi vrsti odgovornega za to nezgodo. Saj je bil solatarje on navdušil za to poslednjo bitko z mestnimi. Drgetal je ob vsakem vzdihu nezavestnega prijateljčka. V bližini je stal tudi Rudko, ves zamišljen in prav tako potrtn. Strmel je v Fredija, ki je klečal poleg Lava in ga držal za roko. Radovedneži so stikali glave v tihih pomenkih. Poškodba glave! Lahko se izcimijo hude posledice...

A tedaj je Lavo šepnil: »Ali sem ubranil?«

Lavo se je vrnila zavest. Veselo so se vsi spogledali. Zdaj se ni bati hudega. Srakar je bodril Lavo in mu govoril na ušesa:

»Nič ni hudega, nič. Seveda si ubranil! Ubrani si tako čudovito, junáško, da —,« več ni mogel povedati, ker ga je veselje kar dušilo. Dajal je znamenja, naj bodo drugi tiho. Sklonil se je prav nad blede obrazček malega junaka. Zdaj se je opravičeval Fredi.

»Zagnal si se mi pod noge. Udaril sem te s čevljem. Veruj mi, da te nisem udaril nalašč. Bil sem v silnem zaletu. Niti odskočiti nisem utegnil.« Stiskal ga je za roko. Srečen je bil, da se ni zgodilo kaj hujšega. Najraje bi ga objel, a mu je samo pogladil lica.

Lavo je pogledal naravnost vanj. Oči so se mu zaiskrile od ponosa.

»Torej smo zares zmagali! Zmagali z dve proti eni?« je vzkliknil, že zdrav od vesele vesti.

»Po tvoji zaslugi,« je s ponosnim poudarkom pripomnil Srakar. Ozrl se je okoli, češ, to vam je junak brez para! Pomagal mu je vstati.

»Zdaj me pa kar nič več ne boli. Samo v glavi mi šc brenči,« je izjavil Lavo. Popravil si je obvezo na glavi. Malo je sicer omahnil, ko ga je spustil Srakar. Hitro ga je hotel prestreči, Lavo pa je odmahnil z roko, da ni treba. Zazrl se je za hip v vesele obraze svojih tovarišev. Dvigali so roke, vpili živio in se rinili okoli njega vsi iz sebe od veselja, da ga vidijo zdravega med seboj. Lavov obraz pa je ostal resen, kakor da se je postaral. V očeh mu je stalo zapisano vse tisto, česar ta trenutek ne bi mogel izoblikovati v besede.

Te resne oči so ponosno klicale:

Tovariši! — V skupnem delu je zmaga! Treba se je bilo potruditi. Žrtvovati. Potili smo se, kajne? A zaman ne. Ali bi danes zmagali, če bi lenobo pasli? Če bi se zanašali na slučaj? Zmogli smo to, česar si nihče ni upal misliti. Brez žrtev ni sadu, tovariši! Zapomnite si za vse čase. Tako voljo in vztrajnost, kakršno ste pokazali v teh počitnicah, prenesite v vaše vsakdanje življenje. Življenje bo terjalo od vas celega človeka. Če ne boste trdni, odločni, vztrajni in družni, ne boste nikoli ničesar velikega dosegli... Tako, tovariši moji...

Kakor da so solatarji razumeli govorico ponosnih oči, ki jim je bela obveza okrog čela dajala še večjo globino. Ko eden so nenadoma zagnali hlačiice v zrak.

»Živio, Lavo!« se je zadržala napadalna trojica Ciril-Sony-Pepko.

»Živio! Živio!« so pritegnili ostali. Dvignili so junaka tega dneva na rame in tisti, ki je zadaj priskočil in poprijel, ni bil nihče drugi kot sam Rudko.

Kajti končni uspeh prisili tudi nasprotnika k spoštovanju! S tem se je končala vélika tekma.

*

Tako so minile počitnice. Solatarji in mestni se kosajo v šolskih klopek, kdo bo bolje napredoval. Že zdaj pa je skoro gotovo, da bo prišlo v prihodnjih počitnicah do prijateljskega sodelovanja med obema kluboma. Janek, Lavo in Fredi kujejo velike načrte...

K O N E C

MATI POJE

ALBIN PODJAVORŠEK

Spančkaj mi, sinko moj, Bogec je sam s teboj,
On z mojo roko te ziblje,
sladko zasanjaj san, v lepi pomladni dan
duša naj tvoja zagiblje!

Vekomaj tvoja vsa ti bom mamica,
vedno pri tebi, moj zlati!
Kadar boš hude dni čutil na dušici,
znala te bom varovati.

Zdaj se oklepaš me, nežno ti srcece
nadme ljubezen razgrinja —
prišel pa bode čas, ki spremeni obraz,
huje še dušo spreminja.

Takrat odrasel mož z očko po svetu boš
moral za kruhek na delo —
spančkaj zdaj, sinček moj, kmalu življenja boj
dušo ti vzel mi bo celo.

Vsako jutro grem mimo živalskega vrta, kjer žive svoje utesnjeno življenje prebivalci svobodne narave. Tu so velike kletke za medvede godrnjače, tam nekaj manjše za lisičke zvatorepke, poleg njih pa kažejo svoje telovadne spretnosti šaljive veveričke. Mnogo je kletk, a v vseh imajo živali isto pot: od ozadja kletke proti mreži in zopet nazaj. Neštetokrat so jo že prehodile in se vrile — vedno z istim hrepene-njem, da se enkrat razmakne mreža in jim odpre pot v svobodo. Tako tanka žica in je vendar njim vsem mejnik med dvema nasprotnima svetovoma: med svetom temne ječe in sončne prostosti.

Poleg teh manjših kletk je ena, ki se širi na široko in visoko. V ozadju je to velikanski zaboj iz desk, ki je podaljšan v ospredje z žično mrežo. V tem prostoru, dovolj svetlem in zračnem, je postavljeno kri-venčasto drevo, s suhimi in golimi vejami, ki štrle v zrak kot nerodno rogovje.

To je utesnjeni dom ponosnega orla. Kričaje se spreletava z veje na vejo in zaletava v mrežo. Njegov polet je usmerjen navzgor. Neštetokrat se požene v višave, a mreža nad njim mu pretrga nadaljnji polet, da se prhutaje spusti zopet na tla. To se ponavlja dan za dnem, a nikoli ne izgubi upanja, da se nekoč razmakne mreža in mu odpre svobodno pot v višave.

Ko so čez noč zaveli sveži spomladanski vetrovi od planin, je postajal orel vedno nemirnejši. Divje se je zaletaval dan za dnem v mrežo. Vsako jutro se mi je zdel obupnejši ta boj in srditejši pogled ujetega kralja planin.

Pred nekaj dnevi sem pogršel ujetnika. Vse je mirovalo v prostrani kletki. Tam na tleh v kotu pa je ležal mrtev orel. Z razprostrtimi perutmi in s krčevito stisnjenimi kremplji je ležal, obrnjen v sončne višave.

Gotovo ga bodo nagačili in kazali po šolah. Iztrgali mu bodo drobovje in z njim srce, ki ni dočakalo svobode. Vsega bodo opisali, le o bolečini iztrganega srca ne bo govora.

NJENO ZDRAVILO

ANTON INGOLIČ

Zunaj mesta stoji sredi zelenega vrta lepa hiša. Skoraj nova je še. Cvetlične grede in prtilične jablane okoli nje so v cvetju. Ves ljubi dan sije nanjo toplo pomladansko sonce, da je za njene prebivalce še lepša in udobnejša. Toda teh ni že nekaj tednov na izpregled. Kakor da je hiša izumrla.

Kaj se je zgodilo?

Prej se je med sadnim drevjem po ves dan razlegal deški glas, z okna se je vsak čas ozrla na svojega sina mlada mati in si tiho prepevala, še celo oče — resen gospod — se je večkrat poigral z dečkom ali se ob oknu pomenkoval z materjo. Zdaj pa matere sploh ni na svetlo, oče ob jutrih z naglimi koraki odhaja in se še nagleje opoldne vrača. Vedno pogosteje pa prihaja visok možki, ki ga prej nikoli ni bilo videti in ki ima pri vsakem odhodu resnejši obraz in trši korak.

Kaj se je vendar zgodilo, da je življenje te sicer tako srečne in glasne hiše nenadoma zamrlo?

Zgodilo se je nekaj usodnega: ona, ki je zalivala cvetlice in skrbela za vsa hiša, ki je s svojim petjem in smehljajem vedrila čelo v delo in skrbi zatopljenega moža, ki je bila dečku vse najdražje in najlepše na svetu, ona je zbolela.

Zadnje dni se niti ne gane več iz postelje. Lica so ji upadla, roke ji brez moči leže na odeji, oči pa motno zro v strop; razžive se le tedaj, kadar pride deček v sobo in sede k nji na posteljo. A dolgo ne sme ostati, kajti kmalu pride oče, zdravnik ali teta, in Boris mora iz sobe.

»Pustite ga pri meni!« prosi mati zanj šepetajoče.

»Gospa, potreben vam je mir!« odvrne zdravnik in odvede Borisa.

Kaj naj zdaj Boris počne z igračkami, ki leže po predalnikih? Postale so mu naravnost odvratne. Šele ob materini prisotnosti je dobila vsaka svoj čar. In knjige? Črne črke preže iz njih in ne povedo ničesar lepega. Pa kanarček v kletki? Tih je in se ne zmeni za ves svet.

»Pojdiva na sprehod!« predlaga končno oče.

A Boris čuti, da tudi oče ne odhaja z veseljem. Počasi se odpravljata; pa komaj zavijeta za prvim oglom, že se vrmeta. Ne, brez mamice ni nič več lepo na svetu! Sonce ne sijje kot sicer, ceste so puste in prazne, ljudje mrki. Zato Boris ne mara nikamor več in ne prime za nobeno igračo. Če ne sme k mami, ždi v veži ali kjerkoli kakor kanarček v kletki.

Oče se resno zboji zanj. Dolgo se posvetuje z zdravnikom.

Naslednje jutro ga zgodaj zbudi.

»Boris, vstani in se hitro obleci,« ga veselo nagovori, »pojdeva k stricu v Dobravo. Povabil te je za dva tedna. Tudi zastran šole sem že uredil. Kar vstani, čez pol ure odhaja vlak. Saj veš, kako je tam lepo! Franček, Trezika, vsi te že pričakujejo...«

Borisu se za hip zaiskri oko.

Vsake počitnice je preživel v Dobravi. O, kako lepo je bilo! Pasel je krave, jezdil, hodil v gozd, na žago... Vse, kar si je pozelel, je imel. Zdaj spomladi je gotovo še lepše!

A to je bilo le za hip. Takoj mu je ugasnil pogled.

»Nikamor ne pojdem!« odvrne in preneha z oblačenjem.

Vsaka nadaljnja očetova beseda je zaman. Ko ga kljub temu še sili, zbeži Boris k materi. Ta pa ga nežno poboža po glavi in spregovori:

»Ubogaj, Boris! Pojdi! Tudi meni bo lepo, če boš šel.«

Boris ne more verjeti njenim besedam. Široko odpre oči in zastrmi v mater. Ona pa se mu nasmehne komaj vidno in tiho ponovi:

»Pojdi, sinko moj!«

»Če je tako, potem pa pojdem in se ne vrnem več!« vzklikne Boris in pobegne iz sobe. Matere, ki zajoče in sproži roke proti njemu, niti ne vidi več. Naglo se obleče in zdirja z očetom na postajo. Nekaj ga tako tišči v srcu, da mora hiteti, govoriti, kričati. Oče ga miri, a nič ne zaleže. Tako neugnan ni bil še nikoli. Kakor da hoče nadomestiti tisto, kar je zamudil v preteklih tednih.

Pri stricu na Dobravi ga je povsod preveč. Vse pretakne že prvi dan. Spre se s Frančkom, udari Treziko v lice, nagaja staremu žagarju s tem, da mu skrivaj ustavlja žago, podi plašna teleta in jih zganja v škodo. A mu je še premalo. Ko bi mogel, bi zdrobil svet. Najbolj pa ga draži, ker mu nihče ne reče niti ene same žale besede. Nasprotno, vsi so nenavadno ljubeznivi z njim, kakor bi jim izkazoval same dobrote. Zato jih še bolj izkuša. Naslednjega dne spusti psa med piščance, da enega zadavi, tri pa za vedno pohabi. A spet nič.

Stric samo maje z glavo in pravi:

»Boris, Boris, potreben si že bil našega podeželskega zraka!«

Naposled se mu razodene, da mora za vsem tem tičati nekaj drugega. Umakne se v gozd nad žago, da razmisli vse podrobnosti.

Tedaj ga obide strašna slutnja: kaj, če so samo zaradi tega tako popustljivi, ker prav v tem času mogoče umira njegova mati? Če ga niso poslali sem, da ne bi videl njene smrti? Dovoljujejo mu vse, da bi odvrnili njegove misli od nje, ki jo je zdravnik prisilil, da ga je tudi ona poslala stran. Mogoče niti ne živi več.

»Mamica, mamica moja!« krikne v strašnem spoznanju, da grozotno odjekne v temnem gozdu.

Od listega hipa ga ne more pri stričevih nič več zadržati!

Kaj vse mu obljublja, da bi ostal! Toda njihova darežljivost njegovo slutnjo še potrjuje. Popoldne se samo zato nekoliko pomiri, da ga puste k žagi, od koder pobegne na postajo.

Tu nestrpen pričakuje prvega vlaka. Ko prispe, sede vanj, čeprav nima voznega listka. Ko ga sprevodnik zahteva, Boris samo ponavlja, da mora čimprej k mamici, sicer mu bo umrla.

Sprevodnik pa je nepopustljiv.

»Listek! Če ga nimaš, boš moral na prvi postaji izstopiti!«

Boris se spusti v jok.

»Pustite me, naj grem k mamici, sicer bo prepozno!«

A nič ne pomaga. Vlak se že ustavlja, sprevodnik pa vleče Borisa k izhodu, čeprav se upira z vsemi silami. Šele v zadnjem trenutku pristopi neznan gospod in prime sprevodnika za roko.

»Koliko stane vozovnica? Jaz jo bom plačal. Mogoče nese fant materi zdravilo, ki jo bo rešilo smrti.«

Tako prispe Boris v domače mesto. Do doma ves čas teče. Tu obstane kot ukopan. Čuden mir leži okoli njegovega doma. Cvetlice sklonjene zapirajo svoje čaše, jablan in hrušek ne zgane niti najrahljša sapica. Okna so vsa zaprta in nemo strme vanj. Srce mu zastaja. Korak mu postane težak, da se nekaj časa ne more niti premakniti.

»Kaj, če se je že zgodilo?« ga presune. »Ne, ne! Ne sme se!« vpije v njem kot v odgovor. Približa se vežnim vratom.

Iz hiše še vedno ni čuti najmanjšega glasu. Spet mu odpovedo noge.

Končno se opotekaje približa spalnici, kjer je pred njegovim odhodom ležala mati. Vrata so nastežaj odprta.

Še korak! Tedaj zagleda na postelji mater. Še bolj bleda je, kakor je bila pred dnevi, in oči ima tesno zaprte.

Boris se požene k njej, jo krčevito objame in zakliče na ves glas:

»Mamica, mamica! Čakaj! Zbudi se!«

Tisti hip se mati zgane in počasi odpre oči, v lica ji dahne nekaj življenja; komaj slišno spregovori:

»Sinko moj, sinko moj, da si le prišel...«

Čez čas se okrene k zdravniku, ki je že ves čas stal nem pri njenem vznožju, in k očetu, ki pravkar vstopi z gorečo svečo. Lica ji oblije nova rdečica, oči ji oživljajo. Z vedrim glasom spregovori:

»Glejte, to je moje pravo zdravilo. On mi je prinesel zdravje!«

Oče ostrmi od začudenja.

»Boris? Ana?«

Zdravnik pa stopi najprej k materi in jo dolgo drži za roko, potem se vrne k očetu in spregovori svečano:

»Ugasnite svečo! Gospa je ne potrebuje več! Najhujše je mimo!«

Na dvorišču so se igrali otroci. Naredili so iz peska in zemlje gredico in sadili solato in zelje, grah in korenje. Dobromirček iz podstrešja je dovažal zemljo, sosedom Jurček je zbiral kamenje. Francek iz pritličja je gradil. Marijanca in Ančka sta pa sadili. Ljubomirček iz prvega nadstropja, najstarejši med njimi, je pa hodil okrog gredic in nasvetoval, dokler se Marijanca, ki je bila z njim enakih let, ni tega naveličala.

»Delaj in ne govori,« se je hudovala.

Čez cesto pa je zdajci počasi, kakor da preizkuša vsak korak, prišla mačkica. Majhna, nežna in drobčkana je obstala in se zagledala v otroke. Nato je potresla z glavico: »Miav ...«

Prvi, ki jo je zagledal, je bil Dobromirček. Izpustil je samokolnico, se nasmehnil in vzradoščeno vzkliknil: »Joj .. mačkica ...«

Vsi so vstali in že so zagledali mačkico: »Joooj, pa res... Kako je majčkana ...«

Mačkica pa je ponjuhala po tleh, prestopila, stresla s tačico, da otrese zrno peska, ki se je skrilo tam nekje pod krempeljčki, in se zopet ustavila.

»Kako je, majhni ljudje?« je najbrž rekla. »Ali smem med vas? Ali me ne boste s kamenjem? Tako, kakor tam na oni strani ceste nekje, da sem jim komaj ušla?«

Otroci pa, kakor da bi jo umeli, so jo vabili: »Muc... muc... Pridi k nam... muc... muc... ne boj se. Otroci smo.«

Mačkica se je počasi bližala, od časa do časa odzdravljajoč mehko in zaupljivo: »Miav ...«

»Kako je bela,« je rekla Ančka.

Dobromirček je stopil naprej.

»Ujel jo bom,« je rekel in pogledal tovariše.

»Zbežala bo,« so rekli otroci.

»Ne bo,« je rekel Dobromirček. Stegnil je roko in vabil:

»Muc... muc... ne boj se, muc... pridi k meni, muc... muc...«

Mačkica se je ustavila in gledala Dobromirčka, kako se ji bliža. Otroci so se veselili: »Glejte, kako je prijazna. Ne beži... Čaka...« In jeli so jo vzpodbujati, govoreč ji: »Ne boj se, mačkica... ne boj se...« Dobromirček je bil že blizu mačkice. Počlenil je in ji molil roko, vabeč jo neprestano z glavico: »Pridi no sem, mačkica... muc... muc...«

Tedaj pa je nenadoma padel v bližino kamen. Mačkica je zgrbančila hrbet, naglo pogledala za kamnom, potem pa na otroke. Zamahnila je z repom in odskakljala preko ceste in se skrila.

»Kdo je vrgel?« se je razjezil Dobromirček.

Ostali otroci so se strnili v gručo in gledali na Ljubomirčka nejevoljno in razočarano.

»Tale,« je pokazala Ančka na Ljubomirčka. »Uh... ti...«

In obrnila se je od njega stran.

Dobromirček je izzivalno stopil pred njega: »Zakaj si jo... ha...?«

Ljubomirček ni odgovoril. Le okrog usten mu je trepetalo nekaj kakor smeh. Pogledal je v okno prvega nadstropja.

Marjanica se je postavila pred njega. Podprla je roke ob bok in potresla s kodro glavico: »Kaj se ti nič ne smili?«

Ljubomirček je tedaj odgovoril: »Nič!«

Marjanica ni ničesar odgovorila. Kakor, da jo je kdo udaril, se je obrnila. Prijela je Ančko za roko in rekla: »Pojdiva, Ančka!«

Zbežali sta na drug konec dvorišča. Tudi ostali otroci so se razšli. Samo Jurček se je še razsrdil in zapretil Ljubomirčku: »Tako te bom, veš!«

Ljubomirček je zatulil.

V prvem nadstropju se je pri oknu pojavila Ljubomirčkova teta, ki je gospodinjala Ljubomirčkovemu očetu. Mame Ljubomirček ni imel več.

»Kaj je Ljubomirček?«

Otrok je zacepetal z nogami in kazal na otroke: »Oni me hočejo!«

»Bom jim že dala!«

»Mačkico je s kamenjem,« je zaklical Dobromirček. »Pa mu ni nič naredila! Tako majhna, pa jo je s kamenjem. Da!«

»Ali ne boš tiho, paglavec!«

Ljubomirček je jokal še vedno.

»Nè jokaj, no!« je tolažila teta in pristavila: »Pa bi jo ubil.«

»Joj,« so se vznemirjali otroci.

Tiho so sedeli na drugem koncu dvorišča. Po glavicah je rojila strašna beseda. Ubiti mačkico, tako majhno... Joj.

Iz globokega molka je rekel Francek: »Moja mama pa ni taka.«

Glavice so prikimavale in oglašali so se drug za drugim: »Moja tudi ne.« In ko so se spomnili mamic, so zapustili dvorišče in šli vsak k svoji.

* * *

Drugi dan je mačkica zopet prišla. Pokukala je na dvorišče s stegnjenim vratom in dvignjenim repom.

Najbolj jo je bil vesel Dobromirček.

»Kako bi jo ujel,« je tuhtal. Vabil jo je kakor včera. Še bolj ji je prigovarjal, naj se ne boji, da ga naj lepo počaka, ker bi jo rad božal.

Mačkica res ni bežala. Samo gledala ga je, kako se ji približuje, kot bi hotela reči: »Saj vem, da ti nisi bil.«

Dobromirček pa je vabil: »Tisto včera je bila šala. Muc... muc... Veš, šala je bila... Danes ti nihče ne stori ničesar... Muc... muc... Božali te bomo, da veš, božali...«

Mačkica je verjela in počakala.

»Oj jeeej,« je vzkliknil, ko jo je objel. »Kako ima mehek kožuh.«

Otroci so se zgrnili okrog Dobromirčka in vsak je božal mačkico. Ona pa se je stisnila k Dobromirčku, gledala sprva nezaupljivo po otrocih, nato pa začela dobrovoljno prestiti: »Vrr-ban... vrrban«

Marjanca je razlagala: »Dobro se počuti pri nas. Zadovoljna je. Le poslušajte, kako prede:

,Vrr-ban, skrb 'mam,
vrr-ban, skrb 'mam...
vas otroke rada 'mam,
vrr-ban...«

»Kaj je Ljubomirček tam?« se je oglasil glas iz prvega nadstropja.

Otroci so se zganili, kakor da jih je nekdo siloma prebudil iz lepih sanj. Spogledali so se in Dobromirček je nehote zakril mačkico z roko.

»Kaj nimate jezika, grdobe?« se je razhudila Ljubomirčkova teta.

Marjanica se je prva opomogla od iznenadenja: »Ni ga, gospa,« je rekla.

Mama Francekova, ki je na dvorišču obešala perilo, je odgovorila ogorčeno: »Kakšne grdobe, gospa? Otroci niso grdobe!«

Ljubomirčkova teta je nekaj zamrmrala in se odmaknila od okna.

Kmalu nato se je iz prvega nadstropja zaslišalo vpitje: »Kje si se potepal?... Ali ne boš govoril?«

Med vpitjem se je slišalo cviljenje otroka.

»Kaj sem ti rekla? Na dvorišču se imaš igrati kakor drugi otroci. Si slišal?«

Otrok je cvilil: »Dražijo me.«

»Kdo te draži? Samo meni povej, mu bom že navila ušesa!«

Otroci so odšli z mačkico na drug konec dvorišča in Ančka je rekla skrivnostno, plaho: »Ljubomirčkova teta...«

* * *

Ko se je Ljubomirček pokazal na dvorišču, so bila njegova lica še mokra od solz. V očeh se mu je skrival upor. Zagledal je otroke z mačkico.

Jurček ga je zagledal. Stopil je malo v stran in rekel: »Ljubomirček gre.«

Njegov glas je bil svareč.

Vsi so se ozrli, Dobromirček je pokrnil mačkico z roko, ko da jo hoče čuvati. Rekel pa je prijazno: »Poglej jo, Ljubomirček!«

In kakor da mu je postalo žal, da jo je hotel prikriti, je stopil k njemu.

»Daj mi jo,« je rekel Ljubomirček.

Dobromirček ni vedel, kaj naj stori. Vendar mu jo je dal.

»Lepo jo moraš držati, veš... Majhna je.«

Mačkica pa se je s kremplji vcepila v obleko Dobromirčka in prenehala prestiti.

»No, no, mačkica. Saj je priden Ljubomirček in te ima rad.«

Prigovarjal ji je in rahlo odcepil tačice od obleke.

Ljubomirček jo je prijel za vrat in jo potegnil k sebi, da je zamijavkala.

»Kako jo pa prijemlješ?« je rekla Marjanica.

Tudi Jurček ga je okregal.

Dobromirček, ki je nerad dal mačkico iz rok, se je razjezil: »Sem jo daj!
Ti je ne znaš držati!«

Mačkica je zopet zamijavkala.

Ljubomirček ga je odrinil s komolcem.

»Kaj boš ti?«

»Ali ne slišiš, da joka?«

Hudo je pogledal Dobromirček.

Ljubomirček se je nasmejal in potegnil mačkico za rep, da je puhnila in zakričala. Nato pa je udarila s tačico po njegovi roki, da jo je prestrašeno spustil.

»Opraskala me je,« je zajokal in gledal na tanko, rdečo brazgotino na roki.

»Zakaj pa si jo tako?« je rekel Francek.

Jurček pa je medtem tekkel za mačkico, ki je skokoma bežala čez dvorišče na cesto. Na vogalu se je pa ozrla, kot bi hotela reči: »Pa sem ga, a...?«

Nato je zbežala in se skrila.

* * *

Radi te mačkice je nastala med stanovalci tiste hiše napetost. Druge matere so se glasno jezile zaradi neprestanega zmerjanja od strani Ljubomirčkove tete. Ljubomirček pa je neprestano nagajal in jemal otrokom mačkico, ki je prihajala vsak dan na dvorišče. Ako mu je niso dali, se je zatekel k solzam in tako priklical svojo teto, ki je zapovedujoče ozmerjala otroke, zokaj mu je ne dajo.

Ko je to Ljubomirčkov oče zvedel, se je razsrdil nad svojo sestro, ona pa je odgovorila: »Kakšen pa si ti oče? Drugi smejo vlačiti tisto mačko, ki ni nikogar in se je od nekod pritepla. Tvoj sin pa bi se je ne smel dotakniti?«

Oče se je jezil in ni vedel, kaj bi.

»Ne maram sporov s sosedi!« je nazadnje menil.

»Torej smejo delati z menoj in Ljubomirčkom, kar hočejo?... Hvala lepa za takega očeta!«

Jezno se je obrnila in odšla v kuhinjo.

»Vrag in mačka,« je oče jezno pljunil na tla. Nato je vstal in zamrmral: »Bom že napravil konec.«

* * *

Čez nekaj dni je vlovil Dobromirček zopet mačkico. Ljubomirček se je igral sam na nasprotnem koncu dvorišča. Od tega časa, ko je pred par dnevi vlekkel mačkico za rep in jih je njegova teta vedno zmerjala, so otroci bežali od njega.

»Spusti jo na tla,« je svetoval Jurček.

»Bo zbežala,« je rekel Francek.

Ali Dobromirček jo je že položil na tla.

»Ne bo,« je rekel.

Mačkica se je obliznila in skrivila hrbet. Pogledala je vse po vrsti. Prestopila je in se obdrgnila ob Dobromirčka.

»Kako me suje,« je kričal Dobromirček od veselja.

Počenili so okrog mačkice in jo božali.

»Že zopet prede: Vrr-ban, vrr-ban...«

»Skrb 'mam, skrb 'mam!« je dodala Ančka.

Jurček je poiskal tanko šibo in jel z njo švigati po zemlji.

Mačkica je zapazila. Prestala je presti in je pozorno gledala. Nato se je potuhnila čisto k zemlji. Zadnji nogi sta napeto grebli in iskali trde opore za uspešen skok.

Otroci so z napetim pričakovanjem zadrževali sapo. Jurček je migal s šibo in jo vlekel po tleh, kakor da se zviija kača.

Zdajci je planila mačkica. Kakor puščica. Jurček ni bil tako uren, da bi odmaknil šibo. Zato jo je zgrabila s prednjima tačicama. Nato pa je zmago-slavno pogledala po otrocih in začela zopet presti, kot bi hotela reči: »Ali vidite, mali ljudje, kaj znam? Vrr-ban...«

Vesel, razposajen krik je bil priznanje. To svojo umetnost je morala ponavljati na različne načine. Otroci so žareli od veselja in zabave. Vsak je našel kako bilko ali vrvco ali kaj drugega. Mačkica se je zaganjala zdaj v to polzečo »zver« ter jo lovila, zdaj je zopet skočila na kamen na vrvcu in stegovala prednje tačice, ga šegavo pečkala s tačico, sedaj zopet z velikimi skoki bežala od otrok in se vračala nazaj. Otroci so od veselja vriskali.

»Poglej, kako prime, kakor z rokami.«

»In potiplje, kakor... s prstom.«

Francek ji je pomolil prst.

S tačico ga je oprezno pecnila ter samo tako majčkeno dala čutiti kremplje, kot bi hotela reči: »Ehe, to je orožje, majhni ljudje, ako treba. Ostro...«

»Kako mehko tačico ima,« je govoril Francek. »Komaj se čutijo kremplji.«

Tudi Ančka je pomolila prst.

Mačkica ga je potipala kot bi hotela reči: »Kaj misliš, da ne vem, da je to tvoj prst?... Vrr-ban...«

Vrisk in smeh je udarjal v okna in matere so pogledale na dvorišče.

Pri pogledu na igrajoče se otroke in vrskanje od zadovoljstva, so se zadovoljno nasmehnile.

Ljubomirčkova teta ni videla Ljubomirčka pri drugih otrocih.

»Kje pa je zopet?«

Pregledala je z očmi vse dvorišče. Tam, na nasprotnem koncu se je igral sam. Sipal je v majhno vedro in delal kupčke.

»Ljubomirček,« je zaklicala.

Otrok se je zganil. Videlo se mu je, da se je ustrašil.

»Zakaj se vlačiš tam sam?«

Ljubomirček je stal in gledal.

»Zidam,« je zajecljal plaho.

»Marš, proč od tam! Poglej, kako se drugi igrajo!«

Ljubomirček je pogledal na narejene kupčke in žal mu jih je bilo.

»Kaj sem rekla?«

Zapovedujoči glas tete ga je gnal k drugim otrokom.

Ko je prišel k otrokom, so vsi hkrati utihnili. Dobromirček je pograbil mačkico in zbežal z njo v hišo.

»Le teci,« je vpila Ljubomirčkova teta. »Zgodaj si pokvarjen. — Pojdi k meni, Ljubomirček. Dobiš cukrčka.«

Priliznjen je bil njen glas. Otrok je obotavljajoče šel.

Dobromirček je ves zasopljen planil v kuhinjo:
»Poglej, mamica, mačkico. Daj mamica, prosim, da bo jedla. Lačna je, ubožica.«

»Kaj pa naj ji dam?«

Dobromirček je malo pomislil, kakor da ugiplje, kaj pač mačkica najrajši je, in je rekel: »Mleka.«

»Kaj boš pa ti jedel?«

»Nič.« se je odrezal Dobromirček. »Saj nisem lačen.«

»Pa boš lačen.«

»O ne, ... ne bom.«

»No, če ne boš lačen, pa že lahko dam,« je odgovorila mama in nalila v skledico mleko.

Dobromirček je porinil skledico pred mačkico.

»Jej,« je rekel, »da ne boš lačna.«

Mačkica je pogledala okrog po kuhinji. Ponjuhala je in pokusila z dolgim, rdečim jezikom. Nato je še enkrat pogledala Dobromirčka, skrčila prednje tačice pod trebuh, da so gledali ven le krepeljčki, podvila rep in jela lokati sladko mleko. Dobromirček jo je z zanimanjem gledal. Vsedel se je na tla, tik nje in ni odvrnil očes od njenega smrčka.

»Mama, glej, kako ona je,« je polglasno poklical mater. Pokazal je z jezikom, kako mačkica sreblje, da se je mati morala nasmejati.

»Da, da ... jezik mačkice je kakor žlička. Ko ji je treba jesti mleko, si takoj iz njega naredi žličko.«

»Pa kako hitro zajema in nosi v usta,« je rekel.

* * *

Teden dni so se otroci zabavali z mačkico. Dobromirček ji je odstopal mleko, drugi so ji nosili koščke mesa ali kosti. Mačkica je od vseh hvaležno sprejemala in predla zadovoljno: Vrr-ban ... vrrban.

Nekoč pa je Dobromirček ves objokan pribežal v kuhinjo.

»Kaj pa je?« je vprašala mati.

Dobromirček je nekaj zajeceljal in še močneje zajokal.

Mati ga je posadila na stol in vprašala: »Zakaj jokaš? Povej vendar!«

Dobromirček je hlupal: »Zdaj pa ... zdaj pa mač ... mačkico boli.«

»Zakaj jo boli?«

»Ata Ljubomirčkov ... veš ... vrgel jo je v klet.«

»Kam v klet?«

»Tam doli, kjer je premog.«

»Po stopnicah?«

»Da, po stopnicah ... Da. Tako jo je zgrabil in jo vrgel.«

Dobromirček je z rokami pokazal, kako mu je ata Ljubomirčkov iztrgal mačkico in jo treščil v klet na cementna tla.

»Nu, tu imaš mačkico, smrkolin,« je rekel.

»Tako je zajokala, revica ... potem pa obležala.«

Dobromirček je hlupal:

»Tako jo boli sedaj, mamica ...«

»Morda pa je zbežala!«

»Ni mogla. S tačicami je trepetala in hotela je dvigniti glavico ... pa ni mogla.«

Mati je objela otroka, da bi skrila gorje, ki je kipel v srcu.

* * *

Teden dni in še teden za tem otroci niso marali iti na dvorišče. Uhajali so na cesto. Zakaj tam v jami za smeti, ki je na drugem koncu dvorišča, je bila zakopana mačkica.

In še dolgo potem niso otroci mogli pozabiti majhne, prijazne mačkice, ki jih je tako rada imela, se z njimi tako rada igrala in tako nesrečno umrla. Ljubomirčka so se plašili in se odmikali od nje, kakor da je Kajn...

ZVON SVOBODE

(Velikotrnovska legenda)

ANGEL KARALIJČEV
(Iz bolgarščine prevedel T. P.)

Ilustriral MAKS KAVČIČ

Če bo kateri malih čitateljev prišel v staro bolgarsko prestolno mesto Veliko Trnovo, naj se napoti po senčnati cesti čez tamkajšnjo Sveto goro. Po strmi stezi bo prišel do legendarne reke Jantre, stopil bo čez Turški most in zavil navzgor proti Carevcu. Še preden pa bo prispel na nekdanjo trdnjavo, se bo mali obiskovalec ustavil v čudu pred velikim kamnitim levom, ki leži ob vhodu v Carevec kot zvest čuvaj. Za levovim hrbtom se nahaja Presekana stena. Do pred kratkim je nad to preseko visel lesen srednjeveški vzdilžni most. Carevčani so ga vsak večer na verigah potegnili gor in vstop v trdnjavo je bil nemogoč. Hrib, na katerem so bili v nekdanjih časih dvorci, moli v oblake in je ves prepasan s pisanimi stezami in poln gostega zelenja. Vidi se tudi bela planinska kočica, v kateri poleti počivajo tisočeri planinci. Steza se vije nad njo. Pod borovci se izgublja v travo vijuga, med bodečimi šipki. Trava sega do pasu. Po tej stezi se pride na vrh, ki mu pravijo »Hrib zvonov«.

Svet naokoli je čuden. Gozdovi se potaplajo v jutrnje megle, v njih pa se skrivajo samostani iz časov drugega bolgarskega carstva. Modrikaste orlovske stene se spuščajo padajoč v prepade, ki jih je izdelbla reka Jantra. Jantra teče v ovinkih, zubori, njena voda pa se iskri ko raztopljeno zlato. Mesta pa ni mogoče s peresom opisati. Skozi dolga stoletja je gigantska roka kopicila hišo na hišo in tako zgradila ta čudež očem, o katerem oče bolgarske književnosti Ivan Vazov piše, da je ponoči podoben velikemu lestencu s prižganimi svečami.

Na Hribu zvonov je polzasuta jama. Ob jami — debeli kamnitni zidovi. V nekdanjih časih, pred pet sto leti, je stala tukaj stara cerkvice s počrnelimi ikonami in visokim lesenim zvonikom. Težak bronast zvon je pel nad Carevcem, spodaj v cerkvi pa je bilo slišati šepetanje zadnjega bolgarskega patriarha.

Ko so Turki, ki jim je poveljeval Čelebi Sulejman, oblegali Trnovo, je veliki starec Jeftimij vedel, da bo bolgarskega carstva konec. Dolgo je premišljal, kakšno upanje naj bi pustil bodočim rodovom, ki jim je bila sojena sužnost. Po se je nazadnje odločil.

Neki večer je stopil v Asenovo predmestje, kjer sedaj prebivajo kovaži. V Jeftimijevih časih so tamkaj prebivali kovači starega orožja in livci cerkvenih zvonov. Jeftimij se je napotil v livnico najsposobnejšega mojstra in mu naročil, naj ulije zvon, ki bo imel glas mlade žene, ki poje o žetvi, in pa dušo naj vdihne raztopljeni kovini.

»Kakšno dušo?« vpraša mojster.
»Dušo bolgarske zgodovine.«

Mojster je razumel. Ko je v velikem kotlu raztopil kovino za zvon, je odšel k patriarhu. Jeftimij je izvlekel izpod vzglavja z roko pisano knjigo z listi iz kože. V nji je bil stavec opisal vso bolgarsko zgodovino. Poljubil je knjigo in jo dal livcu. Livec se je vrnil v livnico in spustil Jeftimijevo zgodovino v kotel z raztopljeno kovino. Knjiga je zgorela, toda njena duša je za vedno ostala vdihnjena v novi zvon.

Zvon je prvič zazvonil tisto strašno noč, ko so čete Čelebi Sulejmana vdrle v trdnjavo in začele klati vse vprek, na kogar so naletele.

Divji turški vojskovodja je na konju stopil v cerkveno dvorišče. Jeftimij je potegnil za vrv in zvon je zaječal. »Čemu zvoniš?« je vprašal Turek.

»Da oznanim bolgarskemu narodu, da je zatonilo sonce njegove svobode in da pada stoletna noč. Toda prišel bo dan, ko bo zvon znova zapel in bo zopet zasijala svoboda naši deželi!«

»Zažgite cerkev!« je kriknil Čelebi Sulejman in ukazal okovati patriarha.

Turki so cerkev zažgali. Ogenj je naraščal in plamen je začel lizati tudi zvonik. Bronasti zvon je z velikim truščem padel in se pogreznil v zemljo.

»Izkoplajte ga in napravite sekire iz njega!« je ukazal Čelebi.

Turki so začeli kopati, toda kolikor globlje so kopali, toliko globlje se je zvon pogrezal v zemljo in niso ga mogli najti.

Ko črne ptice so preletela stoletja nad bolgarsko deželo.

Narod je dosti pretrpel in prenesel, toda vedel je, da je nekje v zemlji zakopan zvon svobode, ki čaka lepših dni. ... In stari Trnovčani pripovedujejo, da se je leta 1876., ko je izbruhnil srednjegorski upor, vsako noč oglašal iz zemlje zvon, katerega glas je bil ko glas mlade žene, ki poje o žetvi.

POMLAD OB OKNU

JOŽA ŠELIGA

*Kot zelena senca
je pomlad prišla
na breg,
zvončkov glave bele
so ob grmu zlite
se v beli sneg.*

*Le ob mojem oknu
se spomlad zbudila ni:*

*siva jablanova veja
ne ozeleni.*

*Danes v jutru
pa me drobna ptička
je zbudila,
z majhnim kljunčkom
prvi list na vejici odvila.*

PESTERNA

FRANCE BEVK

Ilustriral LJUBO RAVNIKAR

8.

Grivarica je trdo spala. Imela je strašne sanje. Velik maček ji je ležal na prsih. Težko je dihala. Ni se mogla ganiti. Slednjič se je vsa znojna prebudila. Preplašena je pogledala okoli sebe. Izba je bila temna. Na steni je ječala ura. Peterč, ki je spal na peči, je zateglo sopel. Iztegnila je roko in odprla okno, da bi laže dihala. Nebo je bilo vedro, v drevju je zdaj pa zdaj zašelestelo. V grapi je šumel narasel potok.

Zazdelo se ji je, da je skozi šumot vetra in vode zaslišala oddaljene klice. Pridržala je sapo in prisluhnila. Zopet! Skozi šum vode ji je udaril klic na uho: Bilo je, kakor da v joku vpije obupan otrok: »Ma! Ma!«

Grivarica se je spomnila duš, ki se izgubljene vicajo po grapah in vodah. Pokrižala se je in zmolila očenaš za njihov blagor. Med molitvijo jo je obšla neka druga misel. Planila je in potegnila Peterča za noge: »Peterč, slišiš! Zbudi se!«

Peterč se je obrnil na drugo plat in spal dalje.

»Peterč! Vstani vendar!«

Deček je sedel, si pomel oči in pogledal v okna.

»Zakaj me kličete?« je rekel nejevoljno. »Saj še ni dan.«

Mati ga je za roko potegnila s peči.

»Poslušaj, ki bolje slišiš! Ali ne vpije nekdo?«

To je Peterča docela zdramilo. Praskal se je po laseh in napeto gledal skozi okno. Ujel je klic, mrzlo ga je spreletelo po hrbtu.

»Kaj je?« je plaho pogledal mater.

»Ne vem,« je rekla mati, ki se je v temi oblačila. »Če ni Nežka,« je zastokala. »Hitro se napravi! Pogledat greva.«

Peterč je bil napravljen, le jopič si je še oblekel. Mati je prižgala svetilko.

Stopila sta na stezo. Mati si je svetila pod noge in tekla sta naprēj. Robida ju je grabila za obleko, z vej so se osipale deževne kaplje. Mati se je zdaj pa zdaj za trenutek ustavila in napeto prisluhnila. Nič. Le šum potoka.

Ustavila sta se ob brvi. Poslušala sta, a nista ujela nič nenavadnega. Ali sta se motila?

Tedaj se je znova oglasilo z druge strani vode.

»Mati! O, mati!«

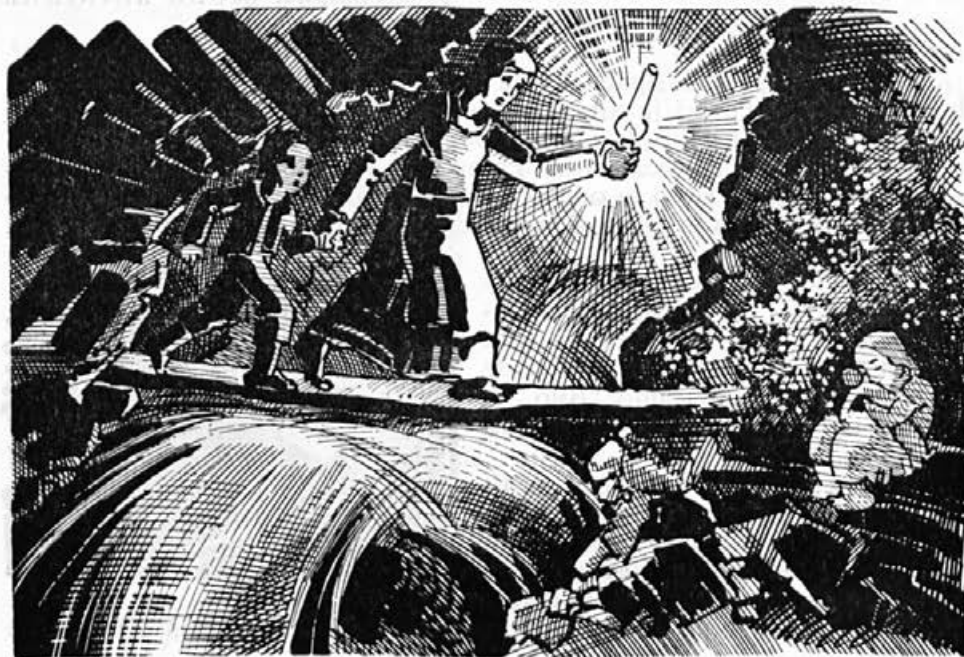
Bila je Nežka. Mati jo je spoznala po glasu. Tudi Peterč jo je spoznal.

»Nežka!« jo je poklicala Grivarica, ki so ji solze navrele v oči. »Nežka, kje si?«

»Mati!«

»Tako pridem. Peterč, daj mi roko, da ti ne spodrsne!«

Mati je stopala po spolzki, viseči brvi, svetila in Peterča vlekla za seboj. Obstala sta na stezi.

»Kje si?« je Grivarica obračala svetilko na vse strani. »Oglasi se!« In jo je našla čepečo pod grmom, s punčko v naročju. Bila je vsa mokra, otrpla od utrujenosti in groze, vročičnih oči — skoraj bi je ne bila spoznala.

»Za božjo voljo, otrok, kaj pa delaš tu?«

»Strah me je bilo,« je Nežka zategnila v joku. »Tako straaah!« Mati je dala svetilko Peterču in Nežko vzela v naročje.

»Moj Bog, kako si premočena!« je vzklikala. »In kako se tresesh! Kaj se je zgodilo?«

»Mati... tako me je bilo strah!« je otrok hlupal na njenih ramenih.

»Zdaj ni treba, da te je strah,« jo je tolažila mati. »Zdaj si pri meni. Domov gremo. Sveti, Peterč! Daj mi roko, da ne padeš v vodo! Nežka, objemi me okoli vratu!«

Grivarica je hitela za žive in mrtve. Kaj se je zgodilo? Kaj to pomeni? Ni mogla razumeti.

Posedla jo je na posteljo in ji strgala mokro obleko s telesa.

»Ne več k Mejaču!« je prosila Nežka. »Ne več k Mejaču!«

»Ne, ne pojdeš več k Mejaču! Zdaj boš pri meni. Kaj pa se je zgodilo? Kaj so ti naredili?«

»Teepili so me.«

»Jezus, Marija!« je zajavkala mati. »Kdo te je tepel?«

»Me-jaaa-čevka.«

»Pa zakaj?«

»Za-radi puuunčke.«

»Tako? Moj Bog nebeški! Nihče več te ne bo tepel. O, ne! Ne pojdeš več k Mejačevki... Zdaj lezi, da se ugreješ... Čaja ti bom skuhala...«

Grivarici so tekle solze po licih. Vso noč do jutra je presedela ob hčeri. Ta se je venomer prebujala kot v božjasti. Čelo ji je gorelo.

* * *

Nežka je bila hudo bolna. Ležala je v vročici in venomer zahtevala vode. Mati je po ure in ure presedela ob njeni postelji. Prihajala in odhajala je s solznimi očmi in vzdih. Peterč se vse dni ni oglasil v gmajni nad kočo. Tudi Tinče v nasprotnem bregu je molčal. Prihajali so bratje in sestre, ki so se po par ur odtrgali od dela. Stali so ob Nežki in jo molče gledali.

Prišel je oče. Poslali so mu bili pismo. Majhen in širok, z rjavo brado je stopil skozi vrata. Odkril se je, kakor da ni stopil v lastno kočo, ampak v cerkev. Stal je nekaj trenutkov. Nato je vrgel klobuk na klop in s težkimi koraki stopil k postelji.

Kadar koli je prišel domov, se mu je Nežka s krikom obesila okoli vratu. Tako poredko ga je videvala... Zdaj pa je neboljena ležala pod odejo in težko dihala. Obračala je glavo, kakor da je ne ve kam deti. V obraz je bila rdeča, od telesa ji je puhtela vročina. Ni se zmenila za očeta. Oči so strmele, a se je zdelo, da ne vidijo.

Oče se je nagnil nad njo.

»Nežka!« jo je poklical.

Toda Nežka ga ni slišala. Tavalala je v mrzličnih sanjah.

»Nežka, ali me ne poznaš? Jaz sem. Tvoj oče!«

Nič.

Grivar je stopil v vežo.

»Ne pozna me več,« je rekel ženi.

»Bog nam pomagaj!«

Grivarica se je naslonila možu na ramo in se razjokala. Tudi Grivarju so tekle solze po licih in mu kapljale v brado.

Nežki se je bledlo. V njeni glavici so se zbrali vsi strahovi, vse bojazni, vse krivice, ki jih je pretrpela. V vročici so kot pisana procesija leteli mimo njenih oči... Kregala se je s Tinčetom, ki ji je odnesel Pikapolonico... Tekla je pred Pirho, ki jo je lovila po klancu in ji ukrivljeni rog zabadala v hrbet... Plašila jo je Mejačevka, ki jo je lovila s šibo, da bi jo kaznovala po golem telesu... Bežala je

mimo tršev, ki so bili kot možje z velikimi lasmi in so nato tekli za njo: cop, cop, cop! ... Utopljenec jo je vabil z veliko, kosmato roko ...

»Mati!« je klicala. »Mati!«

Hotela je s postelje.

»Saj sem tu,« jo je mati vedno znova pogrinjala. »Nežka, za božji čas, otrok!«

Včasih so se ji strahotne podobe prelomile. Na njihovo mesto so stopile svetlejše ... Igrala se je s Pikapolonico. Ujčkala jo je in jo polehala v zibko. Pa ji je vedno nagajala ta presneta Pikapolonica. Včasih jo je izgubila in je ni mogla najti ... Zagledala je angelece. Bele, rdeče in zlate. Letali so nad njo kot metulji. Zdelo se ji je, da izteza roke, a jih ne more zgrabiti ... Govorila je o njih ...

»Umrta bo!« je zatarnala mati.

»Tiho!« je rekel Grivar, ki ni izgubil upanja. »Saj veš, da se ji le blede.«

In po tem se je nenadoma umirila in za kratko zaspala. Nato je odprla oči. Zdelo se je, da je začudena pogledala naravnost iz groznih sanj. Pogled ji je bil jasen. Strmela je v očeta, kakor da ga počasi spoznava, a si ne more misliti, da je res on.

»Oče,« je dahnila.

Nato so se ji znova zapirale oči. Bilo je kazno, da bi rada spala.

»Nežka, le spi!« ji je rekel oče. »Spi!«

Trda, raskava očetova roka jo je božala po laseh. Spomnil se je pesmi, ki jo je pel, ko je bila še dete, da je prej zaspala.

»Mat' potico peče,
men' pa nič ne reče ...

Nežka se je medlo nasmehnila. Hotela je odpreti veke, a so se ji trdo zaklopile.

Ko je mati zaslišala možjevo petje, je začudena prišla v izbo.

»Tiho!« je rekel Grivar in se dvignil.

»Zaspala je. Rešena je, ako se ji ne obrne na slabše,« mu je zadrhtel glas.

»Bog, bodi zahvaljen!« je mati sklenila roke.

* * *

Nastopili so bili deževni dnevi. Ko se je nebo znova uvedrilo in posijalo sonce, se je Nežki obrnilo zelo na bolje. Nič več ni bledla, v nočeh je spala. Že se je nasmejala. Kdaj pa kdaj je že sedela na postelji in se igrala s Pikapolonico.

Oče je bil zopet odšel. Mati, ki se ves čas bolezní ni ganila od nje, je odhajala po kratkih opravkih.

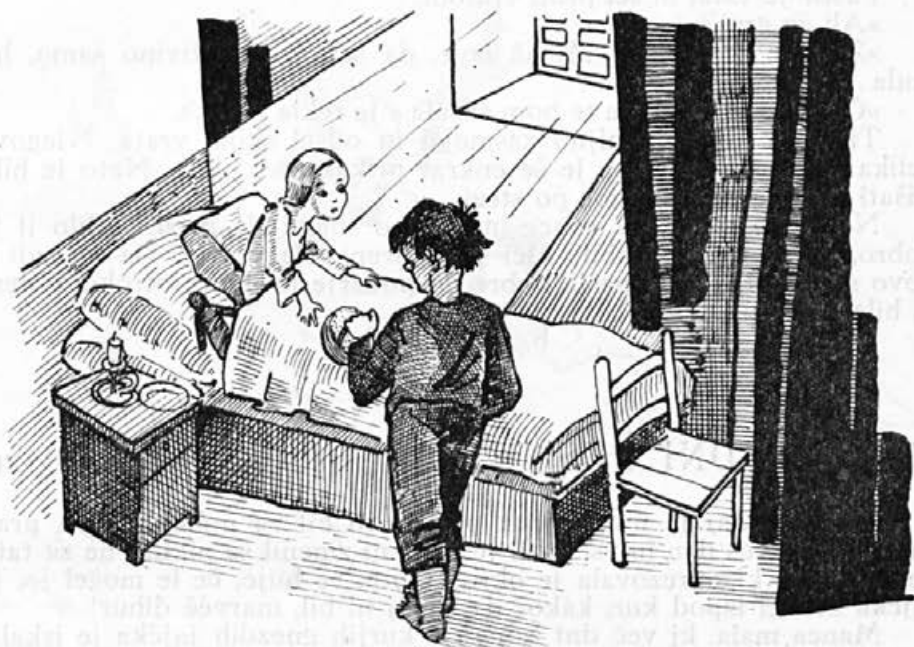
Nekega dne je Nežka sama ležala v koči. Gledala je svetle pramene sonca, ki so padali v izbo. V njih so se igrali srebrni praški.

Zaslišala je cepetajoče korake pred kočo. V enem izmed malih oken se je prikazala velika, kuštrasta glava.

Bil je Tinče.

Čez nekaj trenutkov je stopil v izbo. Obstal je za vrati, v rokah je držal majhno cajnico z jagodami. Velike oči so mu strmele v Nežko, kakor da se nečemu čudijo.

Morda je mislil, da bo našel Nežko tako, kakršno je poznal, ko je bila pri Mejaču. V veliki postelji se je zdela drobna pod odejo, kakor da se je stisnila v vrabca. Lica so ji bila upadla, bleda, a nos ji je štrlel iz obraza kot ostro šilo. Oči so ji ležale globoko v jamicah, a bile so tako žive, da so kar pekle.

Nasmehnila se mu je. Bila ga je vesela.

»Tinče!« je dahnila.

Kakor da se je šele tedaj opogumil, je pastir stopil do postelje in ji pomolil cajnico z jagodami.

»Ná!« je rekel. »Ali hočeš?«

Nežka je potegnila suhe, drobne roke izpod odeje in vzela dar.

»Ali je zame? Bog lonaj!«

Tinčetu je bilo tako nerodno, da je zeval in se bedasto oziral okrog. Sedel je na klop.

Gledala sta se nekaj trenutkov.

»Matero ni doma,« je povedala Nežka.

»Ne?«

Pa je dobro vedel, da je ni doma. Od jutra je prežal s pašnika, kdaj odide. Bal se je je, odkar mu je bila nategnila ušesa.

»Mislili smo, da boš umrla,« je zajecjljal.

»Pa nisem.«

»Nisi,« se je Tinče nasmehnil. »Drugo leto tudi jaz ne bom več pri Mejaču.«

»Ne? Kam pa pojdeš?«

»K Podbregarju, če me bodo hoteli. Tja bi najrajši šel.«

In sta zopet molčala.

»Jaz ne bom več služila,« je povedala Nežka. »Dokler ne zrasem.«

»Potem boš pa za deklo,« je menil Tinče.

»Ko bom malo večja, pojdem za pesterno. Pa ne k Mejaču.«

»Ne, ne. Saj pri Mejaču imajo že drugo pesterno. Pa mi nič ni všeč. Suha je ko trlica in ves čas kaže jezik.«

Nežka se je veselo zasmejala. Zarežal se je tudi Tinče.

In sta bila zopet tiho, kakor da si nič več nimata povedati. Gledala sta se in se nasmihala.

Pastir je vstal in šel proti vratom.

»Ali že greš?«

»Že,« je rekel. »Če Mejač izve, da sem pustil živino samo, bo huda...«

»Če boš zahojkal, pa te bom slišala,« je rekla Nežka.

Tinče se je zadovoljno zasmejal in odšel skozi vrata. Njegova velika kuštrasta glava se je še enkrat prikazala v oknu. Nato je bilo slišati naglo cepetanje nog po stezi.

Nežka je gledala v sonce in se tiho smehljala predse. Bilo ji je dobro, da je niso pozabili. Oči so ji hrepenele v svet. Šla bi tudi v novo službo. Da bi le našla dobre gospodarje in dobre otroke. Potem bi bila tudi ona pridna.

K O N E C

MALOPRIDNI PES

ANGELO CERKVENIK

Živel nekdáj je malopriden pes, ki ni bil za nobeno rabo, prav zares. Ležal ves dan in vse noči je spal, ni zmenil se nikdar ne za tatú ne za lisico, ki oprezovala je okrog plotú. Še huje, če le mogel je, je jajčka kradel izpod kur, kákor da čuváj ni bil, marveč dihúr!

Manca mala, ki več dni zaman v kurjih gnezdih jajčka je iskala, se jezila je, skrbno oprezovala, da tatú bi zalotila, a zaman, pasja para jajčka vsa skrivaj je spila.

Je Manca jajce vzela, ga zvrtala je na obeh vrhovih, izpihala belják in rumenják ter v prazno jajčjo je lupino ostre, jedke, rdeče paprike nasula — róparica, to se boš mastila! — luknjici obe z beljakom je zaprla ter varljivo jajce v gnezdo prav vablivo položila.

Pretekli komaj pišli urici sta dve, pa na dvorišču trušč strašanski se oglasi že. To píha mrha lena in zaspana, to kiha, se otrasa, tuli, laja, se po zemlji valja, gobec ves rdeči si ob pesek briše, prav debelo gleda, razumeti pa ne more, kakó da putke, vse tako pohlevne, zdaj naenkrat jajce so takó peklensko žgoče znesle...

Zdajci pa še bič zažvižga, Manca ga oplazi po debelem zadku, da pri belem dnevu zvezde je zagledal:

»Tat tatinski, grdi! Le še enkrat jajce ukradi, pa h konjaču pojdeš ter lahko odrečeš sleherni se nadi!«

Pes je spal še vedno noč in dan, a odtlej jajčka bolj ko parklja živega se bal.

Naslednje jutro je bilo vreme prekrasno. Zrak je bil čist in prozoren. Planine so gorele v jutranji zarji. Le tu in tam se je sredi hriba izvila meglica in se polagoma razblinila. Vsepovsod je bilo še tiho. Naenkrat se je izza gora prikazalo sonce in razlilo vsepovsod svoje zlato in zdramilo iz spanja drobne ptičke. Prvi se je oglasil škrjanec in zletel žvrgoleč pod nebo. Črne barokce so oprezno izpeljevale svoje mladiče iz gnezda, ki so ga imele v pristrešku drvarnice. Učile so jih letati in si iskati živeža. V bližnjem logu je zagrulila grlica, zakukala kukavica. Daleč nekje v gozdu se je zahihitala šoja. Preko žitnega polja se je pripodila jata vran in se skrila v njem.

Okrog hiš je bilo še vse tiho. A glej, že se suklja dim iz dimnikov. Skrbne gospodinje in mamice so že pokonci.

Vse to je opazovala teta Betka ob oknu svoje sobice. »Kako vse drugačno in lepše je jutro na deželi kakor pa v mestu,« si je mislila.

Pri Bernardovih so se odprle hišne dveri. Na prag je stopila Anka s peharjem v rokah in zažvrgolela: »Put, put, put! Pi, pi, pi! Grgruuu, grgruuu! Rac, rac, rac! Iz kokošnjaka so pritekale kokoši in piščeta, za njimi je stopical petelin, zadnje so se zibale race. Iz golobjnaka so prileteli golobje. Anka jim je nasula zrnja. In kakor da bi jih veter prinesel od bogvekod, so vreščeč prifrčali vrabci, se zagnali med kokoši in piščeta in požrešno drug drugemu jemali pičo izpred kljuna.

»Joj, ti vrabci, da bi jih maček!« se je razhudila Anka.

Maček pa je tačas lagodno ležal na pragu in počival od nočnih pohodov, kjer je po polju lovil miši, pa oprezal med deteljo tudi na prepelice. Ni mu bilo mar vrabcev, ki so se norčevali iz njega, mu frčali tik nad glavo in ga izzivali. Saj je itak vedel, da bi nobenega ne

utegnil šavsnti, preveč so urni in zviti. Kakor bi trenil, pa ni nobe-
nega več.

»Čiv, čiv! Živ, živ! Čiv, čiv! Živ, živ!«

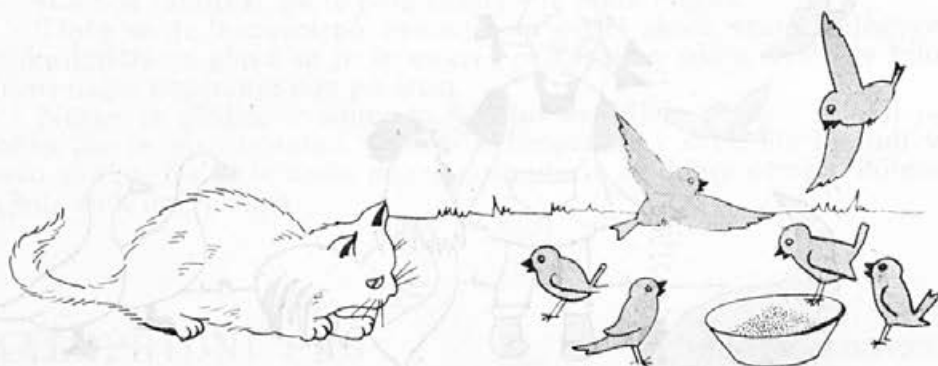
Tedaj se je na oknu oglasila tetka. »Vrabci, to bo nova igrica za
naše male,« si je rekla in odšla v spodnjo hišo, kjer so že otroci
čakali nanjo in na zajtrk. Ker zajtrk še ni bil na mizi, je z njimi takoj
poiskovala novo pesem in igrico.

»Kako veseli vrabci so,
kako vrešče in pojejo:
čiv, čiv, živ, živ,
prav dobre volje so!

In preden mačka se zave,
že vrabčki daleč odlete,
čiv, čiv, živ, živ,
le eden proč ne gre.

Zdaj oče vrabec govori,
zaupati da mački ni,
čiv, čiv, živ, živ,
za plotom že preži.

Gorje ti vrabček zdaj, gorje,
kaj bo, kaj bo, če muc te sne!
Več pel ne boš, čiv, čiv, živ, živ,
odleti brž še ti!»

Otroci so bili vrabci, Janko stari vrabec, a teta Betka je bila
mačka in je v ozadju prežala na vrabce. Ko so vsi vrabci pred mačko
zbežali, lovi mačka zaostalega vrabčka, ki ji končno uide za drugimi.
Vsi na to zaorijo: Čiv, čiv, čiv, živ! — Maček pa v kotu: Miav!

»Zvečer nas bo več in bo lepše,« je menil Janko, ki je sinoči
še grdo gledal na sosedove otroke. Danes bi jih že sam šel klicat, če
se ne bodo upali priti. Pa saj jih je tetka povabila.

Po jutranjih opravkih, ki sta jih imela kot starejša Anka in Janko,
in sta že mami v marsičem pomagala v gospodinjstvu, so se otroci
zopet pripravili na izlet. Toda mali Binček je ostal pri mami doma,
niso ga mogli vzeti seboj, ker so šli v gozd po gobe in po jagode.
Anka in Janko sta vedela za polne »frate«.

Pri zadnji hiši se je začela viti pot navkreber, kmalu so bili v
gozdu. Tu so jih pozdravljale drobne siničice s svojim ci, ci, ci!
Neumorno je pel mangle: * cilp, calp, cilp, calp! Od časa do časa se
je oglasila kukavica, visoko v gori ji je odgovarjala druga. Črni polži
nagci so lezli preko poti. Gozdne mravlje so neumorno popravljale
mravljišče, ki jim ga je včerajšnja nevihta nekoliko razdejala. Tu in

* ali: vrbja listnica.

tam je sramežljivo kukal iz zemlje rjavi jurček, teta ga je previdno pobrala in dala Anki v košaro. Rumene lisičke in medvedje tačice so jih izzivalno gledale, toda izbrali so le najlepše. Visoko v gori sta peli sekira in žaga. Drvarji so podirali smreke.

»Pojdimo do drvarjev,« je prigovarjal Janko, ki bi bil rad prišel kar mogoče visoko v goro.

»Pojdemo, če niso predaleč, da bomo utegnili,« se je zavarovala teta. »A najprej moramo napolniti košarice z gobami in jagodami, da ne pridemo praznih rok domov.«

Temu otroci niso ugovarjali. Ko so prišli do prve frate, so marljivo nabirali sladki in dehteči sad. Ko so obrali dve frati, so bile košarice polne in tudi želodčki niso ostali prazni.

Obenem so se tudi znatno približali drvarjem. Vendar je bilo treba stopiti še precej v goro, kjer so stale visoke in vitke smreke in borovci, med katerimi je pela sekira. Že so prišli do kraja, kjer so ležale prve posekane smreke. V soncu so se belila olupljena debla. Lubje je ležalo razmetano po tleh. Okleščene veje so jim zapirale pot. Daleč naokrog je dišalo po smrečju in smoli. Teta Betka je radostno vdihovala ta vonj.

Preblizu drvarjev niso smeli, da bi jih ne ovirali pri delu. Lahko bi se tudi zgodila nesreča, da bi katerega oplazile veje padajočega drevja. Opazovali so jih le od daleč. Eni možje so sekali, drugi žagali. Bila je to posebna gozdna pesem, ki se je razlegala daleč naokrog, jek sekir prav dol v dolino.

»Vidite, otroci,« je razlagala teta Betka. »Ta visoka, vitka debla naših smrek bodo gotovo ponosni jambori na velikih ladjah, ki plovejo po daljnih morjih. Ali bodo morda oporniki pri zidanju visokih mestnih stavb in palač. Druge, manjše smreke bodo brzojavni ali telefonski drogi. Iz malih iverov samo zobotrebeci. Odsekane trske in veje bodo za kurivo. Lubje bo porabil strojar pri strojenju živalskih kož, iz katerih nam naredi potem čevljar obutev. Vsak drobec pride človeku v prid. Toda vrnimo se sedaj v dolino, da bomo opoldne doma.«

Zamišljeno so se vračali mimo posekanih smrek, tetina razlaga jih je prevzela.

Tinka in Tinček sta zaostala. Svoji košarici z jagodami sta postavila na tla, skrižem sta si podala roki, žagala in pela:

*»Žiga, žaga, žiga, žaga,
bratec bratcu rad pomaga.
Žaga naša teče gladko,
reže dolgo, reže kratko.
O, le žagaj vsak lepo,
da drvá zadosti bo!
»Žiga, žaga, žiga, žaga,
bratec bratcu rad pomaga.*

Žagala in pela bi bila še nadalje, da ju ni tetka Betka poklicala, naj hitita, da pridejo čimprej domov. Saj pojeta lahko spotoma. Tudi drugi so pričeli peti: Žiga, žaga, žiga, žaga...

Popoldne so se šli kopat.

MAJ

V JE VSE ŽIVO. VSE SE ZBERO
NA ZELENI . ZAHVALITI SE HOČEJO IN PO-
ZDRAVITI . NAJPREJ PRISKAČEJO .
VSAKA IMA SVOJE . POTEH PRILETE RUMENE
. VSAKA NESE . RJAVI IN KOŽU-
HASTI PRIŠUME Z LEPIMI . IZ
PRIBRUNDAJO MOGOČNI Z VELIKIMI .
NAZADNJE SE PRIZIBLJEJO IZ PIKČASTI
Z VELIKIM . KO SO VSI ZBRANI NA , SE POSTAVIJO
V OKOLI . NA SKOČI VELIKA ZELENA
 IN DVIENE .

IN ZACVILJO: DIDELDU, ZAPISKAJO:
TRILILI, ZATROBIJO: TRARARA, ZABRUN-
DAJO: ZUM, ZUM, ZUM, IN ZABUČI: BUM, BUM, BUM.

IZ SKOČIJO NA ZELENE
IN ZAPOJEJO: REGA, REGA, KVAK, KVAK. IZ

PA PRILETI ŠE IN PRIBRENČI . OBJAMETA SE IN
 OKROG TAKOLE:

TRIJE PALCI

PASTUŠKIN

- Milica:* Mama, oh, mamica! Nič ne spim ...
Daj mi rokó! Tako se bojim ...
- Mama:* Česa le, otrok moj? Spančkaj lepo!
Noč je. Zatisni zaspano oko!
- Milica:* Ne, mama! Drži mi palca oba!
Jaz nočem treh, jaz hočem le dva!
- Mama:* Otrok ti božji, ne sili me v smeh!
Dva palca imaš. Kaj bledeš o treh?
- Milica:* Bojim se, mama, da bodo trije ...
Naredi luč! Poglej mi roké!
- Mama:* Ná! Kaj nista le dva? Le preštej!
Odkod naj bi tretji prišel, povej!
- Milica:* Ah, mama — podnevi je prišel berač.
Dva palca imel je na levi.
Mi v smeh. Spodil nas je stari Jernač:
»Če kdo se bo smejal, mu drevi
nov palec požene — imel bo tri!«
Glej, mama: že raste ... Kako me bolil!
- Mama:* In ti si se tudi, Milica mala,
beraču na vasi posmehovala?
- Milica:* Ko drugim tudi meni je ušlo.
Oh, mamica, reši me, drži trdnó!
- Mama:* Ne, Milica; veš, čé otrok se skesa,
mu palca na rokah ostaneta dva.
- Milica:* Kesam se, kesam ... Pa se vendar bojim.
Če ne boš me držala, nič več ne zaspim.
- Mama:* Tiho! Nič ni. Kakor včera je dlan.
Spančkaj! Skoz okno svetlika se dan.

A B E C E D A

A B C — po potu lovec gre

Č D E — med travo zajček skrije se

F G H — puška je pripravljena

I J K — ustraši zajček se moža

L M N — zbežal je lovcu plen

O P R — zajčka že ni več nikjer

S Š T — počivat truden lovec gre

U V Z — pod gobo truden vleže se,

zaspi in zasmrči: **Ž Ž Ž**

Doma in po svetu

TUJI MEČ

PAVEL KUNAVER
Ilustriral TINE KOS

Na razvalinah emonskih zidov so v poletnem soncu plezali martinčki. Kakor v tekmi z njimi pa so se po razpadajočih zidovih podili dečki. Ko pa je mali Stojan prisopihal na vrh enega izmed stolpov, je vzkliknil: »Slavo! Branko! Dobrogoj! Poglejte na Grad!«

Dečki so se ozrli na grič in zagledali, kako se izza drevesnih vrhov dvigajo deli zidovja. Opazili so tudi ljudi, ki so hodili po odrih sem in tja in gradili zidovje.

Dečki so nemo strmeli v višino. Njihovi veseli obrazi so se zresnili in srca so se jim stisnila. Saj so vedeli, da dela na onih zidovih mnogo Slovencev, a ne protovoljno, ampak prisiljeno. Prišli so Franki od severozapada in težki časi so vladali v deželi že nekaj let. Da je bilo težko, so dečki vedeli od svojih staršev in sorodnikov, ki so mnogo prestali in potili krvavi znoj za neusmiljenega tujca. Gorje mu, kdor se je uprl. Na robu vrha so dečki zagledali samotni kol in na njem — o groza — se je zibalo človeško truplo. Bil je upornik, Slovenec, ki ni hotel delati tujcu. Da, bil je to vedno junaški Kragulj, oče malega Volkonje, tovariša teh dečkov, ki pa ga danes ni bilo tu, ker se je sam ves potrj držal svoje užaloščene matere.

Nekaj časa so dečki zrl tja gori, zdaj na rastoče zidove, zdaj na grozno svarilo svobodo ljubečim Slovincem. Končno je Stojan dvignil svojo pest in za njim vsi drugi tja proti Gradu, mučilnici njihovih dragih.

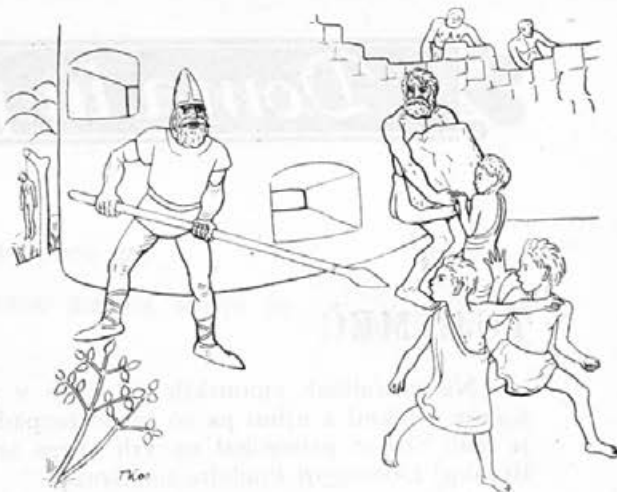
»Pojdimo jim pomagat!« je vzkliknil Stojan. In kakor bi trenil so poskali s stolpa na obzidje in s tega dol med grmovje. Na brzicah so prebredli Ljubljano in stekli najprej h kočam, kjer so od mater dobili kruha in druge hrane za može, ki so morali delati na Gradu. Po strmi stezi so jo nato udarili navzgor, začetkoma hitro, pozneje pa vedno bolj počasi, malo zato, ker so se upehali, malo pa iz strahu pred grdogleddimi tujci, novimi tlačitelji. Končno so pri vrhu zapustili stezo in med drevjem in grmovjem dosegli neopaženi planoto, kjer so se na mesto pravadnih lesenih, tolikokrat postavljenih in zopet podrlih in požganih obrambnih ograd pričeli dvigati iz tal skalni zidovi, ki naj bi kljubovali vekovom.

Dečki so pol v strahu, pol v radovednosti gledali v živahno vrvenje na planoti. Tu je bilo nekaj šotorov tujih oblastnikov; pred njimi je stala preprosta lesena miza z načrti nove zgradbe in okoli nje so se drenjali nekateri oboroženi in neoboroženi može. Od tam so odhajali mojstri k stavbi, ki se je že mogočno dvignila iz tal.

Na vzhodni strani je iz temeljev rasel stolp in Stojan je vzkliknil: »Joj, kako je zidovje debelo! Za dva koraka!« Skočil je gor in pogledal v notranost, kjer so se širili globoki prostori, ječe za svobodoljubne Slovence.

»Beži, dečko!« je vzkliknil delavec; bil je Gojmir, junaški prijatelj Stojanovega očeta, ki so ga prisilili k težkemu delu na Gradu.

Stojan je ravno odskočil, ko je izza ogla prišel stražnik. V tujem jeziku se je zadrhl na dečke, obrnil dolgo kopje in mahnil za njimi. A kakor mački so odskočili. To pa je mrkega moža, oblečenega v verigast oklep in pokritega s špičastim šlemom, razjezilo in mahnil je po Slovincu. Udarjeni mož je divje pogledal mučitelja in dečkom se je zdelo, da se bo zdaj zdaj zaletel vanj. A Gojmirju je ušel pogled mimo stražnika na svarilni kol z groznim obeskom. Nemo je pobral težko skalo, ki so jo drugi delavci prinesli k stolpu, in odnesel jo je na kraj, kamor mu je velel tam zaposleni zidar.

Delavcev - težakov, ki so bili samo Slovenci iz bližnjih naselbin okoli Gradu, in tujih zidarjev je mrgolelo na zgradbi. Zato so se dečki na drugih krajih lahko zopet približali svojem in jim razdelili, kar so v torbah prinesli s seboj. Žejnim so na prošnjo prinašali iz bližnje ogromne kadi vode in vedno so se pravočasno umaknili grdogledim stražnikom.

V odsotnosti stražnika so hoteli enemu od težakov celo pomagati pri dviganju težkih skal na oder. V svojem navdušenju so na stražnika popolnoma pozabili, ko je nenadoma stal med njimi in delavcem. Od jeze se mu je spačil obraz in začel je zmerjati in s kopjem udrihati po delavcu. Dečki so od groze zakričali in odskočili. V nagli jezi so se jim zasvetile oči in vsakdo je imel hitro kamen v roki.

»Bes! Bes!« so vpili nanj in začeli so ga obmetavati z vsem, kar jim je prišlo pod roke, dokler ni pustil zvijajočega se delavca v miru in se v besni jezi zakadil proti njim. Slabo bi se jim godilo, da jih niso njihove urne mlade noge tako brž ponesle med grmovje in po strmini navzdol. V varni daljavi so se ustavili in žugali navzgor, nato pa so iznova stekli po bregu dol. Ustavili so se šele med kočami, ki so ponižno ždele pod grajsko strmino.

Že so se namerjali zopet dol k večno vabečim brzicam plitve Ljubljanice, ko je Branko vzkliknil: »Očka Budislav gre!«

Res, bil je očka Budislav, kakor so ga klicali otroci. Dečki so stekli k svojemu prijatelju, že od daleč kliče: »Očka! Očka! Počakaj!«

Budislav je na klice takoj obstal in se prijazno nasmehnil dečkom, ko so prihiteli k njemu. Šele sedaj so dečki opazili, da stoji poleg njega njihov tovariš Volkonja. Držal ga je za roko, z drugo pa ga je božal po svelolasi glavici. Očka Budislav je ravnokar prišel iz Kraguljeve kočice, kjer je tolažil prežalostno mater Volkonjevo.

Dečki so ga obdali in Stojan mu je razburjen pripovedoval, kaj so videli gori na Gradu.

»Jaz pa sem divjaku kamen vrgel v hrbet!« se je pobahal Dobrogoj in Slavo je dostavil: »In jaz sem ga zadel v roko, ki je tepla težaka!«

»Le škoda, da ga nisi v glavo zadell!« je vzkliknil Branko in še dostavil: »Moj kamen, ki je bil tako lepo oster, mu je ravno okoli ušes zažvižgal!«

Toda dečki so se zelo začudili, ko je Budislav resno pripomnil: »Napačno ste delali, dečki!«

»Zakaj? Zakaj? Saj je tepel našega!« so kljubovalno kričali vse vprek.

»Kakšen pa je bil stražnik potem?« je mirno vprašal Budislav.

Sedaj je Stojan za vse odgovoril: »Od delavca se je obrnil proti nam in kar penil se je od jeze, ko se je zagnal proti nam. A mi smo zbežali!«

»Res, veliki junaki,« je nekam porogljivo pripomnil Budislav. Nato pa je rekel: »To, da ste nesli našim jesti, jim gasili žejo in jim celo pomagali dvigati težke tovore, to je bilo res lepo od vas. Toda da ste jeznega, surovega stražnika še bolj ujezili, s tem pa našim ubogim trpinom res niste ustregli. Stražnik bo nanje še bolj razsrjen in še bolj bodo trpeli. Dovolj je prišlo žalosti nad nas. Ne povečujte je še vi, lahkomiselni junački!«

Dečki so bili poparjeni in za nekaj časa so umolkni, dokler se ni oglasil Stojan: »Očka Budislav, povej nam, čemu moramo toliko trpeti? Čemu so prišli ti surovi Franki med nas? Zakaj so se nam vsilili kot gospodarji?«

»Oj, dečki! To bi vam bilo treba mnogo pripovedovati! Pa povejte mi, koga se vi najbolj bojite?«

»Psoglavcev!« so malone soglano odgovorili.

»No vidite, psoglavci, ali kakor se pravilno imenujejo, Obri, so največ krivi naše sedanje nesreče. Mnoga naša plemena so bila z njimi sicer v zvezi, a Obri so nas imeli bolj za svoje sužnje kakor prijatelje. Kolikorkrat so tod mimo drveli v Italijo na rop, so tudi nas izropali in nam požgali bivališča.«

»Ali zdaj ne bo več Obrov?« je vprašal Branko.

»Ne bo jih, ne! Ali drago smo to odkupili. Naši vojvode so morali v sili poklicati Franke na pomoč.«

»Zakaj pa Franki niso odšli nazaj v svoje dežele, potem ko so Obre ukrotili z našimi vojvodi?« je vprašal Stojan.

»Mladi modrijan, povej mi ti še prej, kakšne vere si?« je vprašal Budislav.

»Očka Budislav! saj si nas ti sam krstil!« so mu vsi obenem odgovorili.

»Da. Toda vaši očetje so bili še pred kratkim po večini pogani. Niso hoteli opustiti vere v Peruna, Triglava, Morano in druge prazne sence. In zapadni kristjanski narodi, ki so nam pomagali rešiti se Obrov, so hoteli nato tudi nas popolnoma spreobrniti.«

»Zakaj pa niso naši hoteli sprejeti kristjanske vere?« so povpraševali dečki.

»Dolgo časa so se je branili iz nevednosti. Ko pa bi bil čas pridobiti jih z lepo, so jo vsiljevali mnogi misijonarji s severa siloma in v tujem jeziku. A najhujše je bilo to, da so nam tujci, ki so pošiljali k nam tuje misijonarje, hoteli vzeti tudi našo svobodo.«

»Očka Budislav, moj brat mi je pravil, da si bil tudi ti med junaki, ki so branili našo svobodo,« je rekel Stojan.

»Da, preden sem vas krstil, sem tudi jaz vihtel meč nad glavami kristjanov. Jaz nisem bil proti kristjanski veri, kajti že davno nisem mogel več verjeti v naše slovenske malike. Toda naša svoboda mi je bila nad vse draga. Ko pa je prišel glas, da so se uprli svojim tlačiteljem naši bratje v Korotanu, tedaj sem tudi jaz zbral četo junakov in udaril sem z njimi na sever.«

»Moj oče je bil tudi zraven!« je pristavil pol ponosno, pol žalostno mali Volkonja.

»Res je, res,« je potrdil Budislav. »Pa cel junak je bil. Toda pri neki bitki je bil njegov oddelek razkropljen in bežati so morali ob Dravi proti vzhodu. Medtem ko nas je sovražnik potiskal v gore, so se morali Kragulj in tovariši pred silno premočjo naglo umakniti po znanih jim stezah v domovino, kajti nam niso več mogli pomagati.«

»Zakaj pa ne?« se je od vseh strani oglasilo.

»Smrt je grozno kosila med nami,« je žalostno pojasnil Budislav, »ko smo se umikali pred silnim navalom sovražnikov, med katerimi je bilo toliko naših že krščenih korotanskih Slovencev. Dasi smo se bili kakor levi, vendar je bilo težko zabadati meče v krvne brate, ki so jim vcepili tujci sovraštvo do nas poganov.«

Budislavu je klonila glava globoko na prsa pri žalostnih spominih na krvave bratomorne boje v bližnji preteklosti. Šele ko ga je mali Doborogoj zdramil iz zamišljenosti z vprašanjem: »Kako si se rešil iz teh bojev?«, je dvignil glavo in pripovedoval dalje.

»Misleč, da si bomo izsekali pot v svobodo, smo se umikali desetkovani po težko dostopni in divji Bohinjski dolini skoro do tihega jezera. Pa preden smo mogli čez prelaz na jug, nas je v gradišču zajel sovražnik. Na oblego nismo bili pripravljeni. Shrambe so se hitro praznile in vode je začelo primanjkovati. Lačnim in žejnim so nam postali meči težki in vdati bi se morali, če ne bi naš poveljnik našel drugega izhoda — v smrt!«

»Kako to? Kako to?« so hiteli povpraševati dečki, ki jih je pripovedovanje Budislava bolj in bolj zanimalo.

»Bil je soparen večer in tam na gorah za jezerom so se začeli kopičiti črni oblaki. Vsa priroda je pričakovala, da bo izbruhnila huda nevihta. Tudi straže iz okopov so nam sporočile, da so se vsi sovražniki, ki so nas oblegali, poskrili po šotorih, le tu in tam so stale redke straže, ki so opazovale naše na pol razrušeno gradišče. Naš poveljnik nas je pozval, ko se je bližal grom in blisk, da naj z njim vred udarimo med nevihto nad sovražnika, ki v temi ne bo mogel zabraniti našega bega v svobodo. Toda imeli smo nesrečo. Oblegovalci so imeli najbrž svoje straže tudi na pobočjih više ležečih bližnjih hribov, od koder so videli naš zbor v gradišču. Iz vedenja našega poveljnika, ki je v govoru kazal gor na prelaz na jugu doline, kjer naj bi se po boju sešli, so slutili našo namero in to so gotovo javili svojemu vojskovodji. Tako smo zašli v past.«

»In kaj je bilo potem?«

»Ko je lilo kakor iz škafa in so le bliski razsvetljevali črno noč, smo planili iz gradišča — a znašli smo se pred zidom v bliskih se zlokobno svetlikajočih sulic in mečev. Z blaznim krikom smo se pognali v sovražnika, ki ni spal v šotorih, ampak le čakal v strnjenih vrstah našega izpada. V črni temi sem treskal z mečem okoli sebe, dokler jo sam nisem dobil po glavi.«

»Kam pa? Ali je bolelo?« se je oglasil Branko. Budislav, dasi žalosten ob spominih, se je moral malemu radovednežu vendar le nasmehnuti. Razmaknil je svoje dolge lase in pokazala se je dolga, rdečkasta brazgotina.

»Do jutra nisem vedel, da boli, ker sem bil v nezavesti. Jutranji hlad pa me je zbudil in našel sem se v grozni soseščini nešteti mrtvih in umirajočih. Okoli vsakega mojih tovarišev je ležala kopica sovražnikov — žal, med njimi naših bratov Slovencev. Ker sem se sklonil in sem vzdihoval, je prihitel k meni neoborožen mož, ki ga je obleka izdajala, da je krščanski duhovnik. Z onemoglo jezo sem se skušal obrniti od njega, toda slabost me je premagala in pil sem vodo, ki mi jo je ponudil.

»Kako pa je govoril s teboj, očka?« je vprašal Branko.

»Da, ko mi je ponudil vodo, mi je slovensko rekel: ‚Ne boj se me; Slovence sem in ljubim naš rod‘. Ko sem mu ugovarjal, v kolikor sem mogel, me je polagoma prepričal, da meč in kristjanska vera nista eno in isto in da jo tudi osvajalci le izrabljajo, da morejo podjarmiti druge narode; kristjanska vera pa da oznanja ljubezen.«

»Zakaj pa so tako kruto kaznovali mojega očeta?« je kljubovalno pristavil žalostni Volkonja.

»Da, to grozno dejanje nima ničesar skupnega z vero. Vidiš, trdega srca se mnogokrat tudi najbolj blagi nauki ne primejo. Tudi naša stara poganska vera nas ni učila slabih dejanj; vendar smo imeli med seboj hudobneže, da celo izdajalce domovine!«

»Ali te je ta duhovnik pregovoril, da si se pustil krstiti?« so ga dalje vprašali nekateri.

»Da; toda najprej mi je pripovedoval, da je upor Slovencev zatrt, da je narod naš izgubil malone vse voditelje in je prepuščen tujcem. Iz njegovih ust je vrela taka žalost in ljubezen do naroda, da me je prepričal, da ni koristno, ako se pustim trmoglav kot pogan ubiti, ampak da naj za narod živim in delam med ljudstvom kot njegov tolažnik v teh in bodočih časih.«

»Kaj pa so storili potem s teboj?« so nestrpnó povpraševali dečki.

»Na mig tega moža so me prevzeli ranocelniki in ko sem okrevал, sem na njegovo prošnjo dobil dovoljenje, da sem šel v Oglej. Od tam pa sem se po dolgih letih vrnil k vam in vidim, da sem storil prav.« Pri tem je stisnil malega Volkonjo k sebi in ga pobožal po svetli glavicici. Tudi drugi dečki so se tesneje zgrnili okoli moža, kakor da bi našli pri njem zavetje pred zlobojnimi sencami, ki so segale z Gradu do njih.

KAJ VSE VEDO POVEDATI ČITATELJI „NAŠEGA RODA“

ŠTEFANIJA GRUDEN

Mali čitatelji prebirajo »Naš rod«. Berejo o sončni hrani. Pa se oglasi eden: »Sedaj vsaj vem, zakaj mi tako prija sveže sadje. Res je nekaj zdravilnega v njem. Trikrat na dan ga jem: zjutraj, opoldne in zvečer po en jabolček ali dva in par orchovih ali lešnikovih jedrc. Namesto sladkorčkov mi bo mamica kupila pomaranče, da jih bom imel katerikrat namesto jabolk. Poleti pa bo prišlo drugo sadje na vrsto.«

»Seveda, seveda,« pripominja drugi. »A solata je tudi nekaj dobrega. Zadnjič smo jedli to: Mama je nastrgala pese in vmes jabolček. Povrhu je narezala zelja in vse skupaj s kumno, peteršiljem, česnom, oljem in limoninim sokom skrbno zmešala. Izvrstna je bila ta solata in kako lepa!«

»Ali daste pri vas vedno limonin sok na solato?« vprašuje neki radovednež.

»Skoraj vedno,« odgovarja oni. »Nekaterikrat kisamo tudi s sadjevim ali vinskim kisom. Mamica je rekla: »Kadar nas boli vrat, svetuje zdravnik sok limone. In to gotovo zaradi zdravilnih, živih snovi, ki jih vsebuje. Če rabimo limono večkrat, n. pr. v solati, dobimo te snovi kar naprej v naše telo. Tako se potem obvarujemo bolezni.«

Nato se obregne starejša deklica: »Ali ne misliš, da je to predrago?«

»Je že prav,« se glasi odgovor. »Bolezen je pa še dražja.«

»Ko ravno govorimo o kisanju, naj vam jaz povem s čim mi radi sladimo,« pristavi rdečelični fantič.

»Z medom,« mu seže eden vines. »Vem tudi zakaj. Naš očka pravi: »Najboljše sladilo je naraven med, ker ima v sebi prirodne moči iz cvetov rastlin.«

»Veste, njegov očka ima velik, lep čebelnjak in pridne čebelice mu nanosijo medu, da je veselje,« dopolnjuje prvi. »Večkrat smo ga že kupili od njega.

Drugi pripoveduje: »Pečen krompir je zame boljši kot vsi bonboni sveta. Pastirčki vedo, kaj je dobro. V žerjavici si ga spečejo na paši. Pri nas jemo večkrat pečen krompir. In črn kruh, pa tudi žgance in kašo imamo radi!«

»Mi tudi,« zatrjujejo nekateri. »In spat gremo zgodaj. Zjutraj pa kar veselo vstanemo in vse v redu opravimo, preden gremo v šolo.«

Končno pove neka mala učiteljica še tole: »Pri pripravljanju surovih jedil gleda naša mamica zelo na snago. Solato n. pr. najprej namoči v slani vodi pol ure, potem jo v več vodah do čistega izpere. Za zalivanje jedil, omak, pa skuha juho iz različne zelenjadi: korenja, zelene, kolerabice, krompirja, pora, karfijole, ohrovt, paradižnika. Vse skrbno očisti in pusti vreti po pol do ene ure. Jedila, zalita s tem sokom, imajo potem kar več moči in posebno dober okus. Dalje napravimo iz kopriv izvrstno prikuho, n. pr. špinačo. Babica trdi, da vidno daje moč. Ona ve mnogo o prirodi in človeku. Nekoč jo je zbadalo v prsih. Bali smo se pljučnice. Nastrgati smo morali pese in iztisniti iz nje sok. Pila je svežega prav počasi, kakor da bi jedla. »Sokovi rastlin imajo čudovite moči,« nam rada ponavlja. Stara je 70 let, pa je popolnoma zdrava in čvrsta.«

Ali se niso zares sijajno izkazali naši čitatelji?

MOČ NARODA

Za svetovne vojne, v letu 1917., je primanjkovalo na Danskem živeža. Ves uvoz žita je bil ustavljen.

Bati se je bilo lakote za ljudi in za živali. Saj so Danci znani živonorejci. Kaj početi?

To težko in mučno stanje je bilo nevzdržno. Na poziv danske vlade je prevzel ureditev te »krize« slavní dr. Mikkel Hindhede, svetu znan kot označevalec preproste, naravne prehrane.

Sam pripoveduje: »Dva izhoda sta bila. Lakoto trpeti ali pa prevzeti novi, naravni način prehranjevanja. Vprašanje je bilo: Ljudje ali prašiči? Oboji niso mogli živeti. Nato smo pobili $\frac{1}{3}$ vseh prašičev. Meso smo prodali Angležem in Nemcem za visoko ceno.

Prašičjo hrano: ječmen in krompir smo obdržali za hrano ljudstva. Poleg tega smo zaklali 34 % goveje živine. Nadalje smo vzeli kravam pšenične otrobe, ki so bili priboljšek njihovi hrani. Te otrobe pa smo dodali naši rženi moki in iz te zmesi pekli kruh. Naš črni kruh ni vseboval torej samo otrobe rži, temveč še precejšen del pšeničnih otrobov.

Vlada je obenem prepovedala kuho žganja. Uvoz kave in ruskega čaja je bil nemogoč. Tako so bili Danci navezani samo na preprosto, naravno hrano. Živila so se delila po listkih v zadostni množini, krompirja in ječmena je bilo celo v obilju, mesa najmanj.

A kakšno je bilo zdravje pri tej grobi hrani? Umrljivost se je v teku enega leta zmanjšala za 17 % in je imela Danska najnižjo številko vseh evropskih dežela.

Opustitev žganja, alkohola, prave kave ter ruskega čaja in dobra, preprosta, naravna hrana — vse to je dajalo narodu novih življenjskih sil. — Ustvarjalo je odpornost pred boleznijo in obvarovalo narod mnogo hudega.«

Slovinci, posnemajmo!

Dobra navodila dobite v knjigi: Prehrana po novih zdravstvenih načelih Stefanije Humekove.

Kako moramo živeti

Sestavili učenci šole „Zdrava mladost“ v deveti deželi

Dobro jutro!
Umij kožo svojo, potem pa k zajtrku!

V šoli: Delaj rad!
Bodi dobre volje, nikar surov!

Jej z veseljem! Grizi dobro in požiraj počasi!
Pomagaj doma!

Na zrak, na sonce, k igri!
Dihaj, skači, sonči se, kopaj se!

Dober tek! Moli in hvali Boga!
Umij si tudi zobe!

Lahko noč!

*P o m n i : Umij roke pred vsako jedjo!
Uživaj naravno hrano!
Veselite, delo, poštenje, dobrota srca,
so naša moč!*

SEDAJ ZNAŠ FOTOGRAFIRATI

Šolsko leto bo kmalu pri kraju, počitnice so pred nami. Ako si skrbno prebiral »Naš rod«, si gotovo opazil, da je prinesel vedno tudi nekaj o fotografiji.

Ako imaš že fotografski aparat ali pa če si ga boš kupil, vseeno ti svetujem tole. Zberi vse številke »Našega roda« in prečitaj v njih še enkrat vse, kar je napisanega o fotografiranju. Šele sedaj, ko boš imel vse to gradivo pred seboj, boš videl, da sem ti v cellem letniku podal nekaj fotografski abecednik, ki je vreden, da ga še enkrat prečitaš in predelaš.

Preden se posloviva, še nekaj nasvetov, ki so se vedno dobro obnesli in ki jih upoštevajo tudi najbolj izkušeni fotografi. Do sedaj sem ti svetoval, kako slikaj, sedaj pa samo par besed o tem, kaj slikaj.

Nikdar ne slikaj neba brez oblakov. Prazno nebo je lepo, a dolgočasno, zlasti na sliki, ki ne more podati njegove modrine. Poživijo ga samo oblaki. Toda za oblake je potrebna tako zvana rumenica, to je rumeno steklo, ki si ga nabaviš pri fotografu za mal denar. Brez rumenice pa boš dobil na sliki le redko tudi oblake.

Skrbi vedno, da bo na sliki veliko ospredje. Tako ospredje ti je lahko voz na polju, čoln v vodi, skupina ljudi

pred zanimivo pokrajino in podobno. Slika brez ospredja ni vredna slikanja. Vedno se predmetu tako približaj, da bo na sliki čim večji, da se ne bo izgubljal v daljavi.

Na sliki naj bo mnogo luči in senc. Ne slikaj ob pustem vremenu. Fotografija zahteva svetlobe in sence. Šele potem učinkuje.

Ako vidiš nekaj res lepega in zanimivega, **napravi več posnetkov.** Tako boš dobil nekaj kino v posameznih slikah, ki ti bodo predstavljale potek zanimivega dogodka.

Lepi so posnetki z visokega ali nizkega mesta. Lep je pogled s stolpa ali z okna v globino. Kadar pa slikaš kakega posameznega človeka ali predmet, poklekni in slikaj s prav nizkega mesta.

Mnogo slikaj vodo, mirno ali še boljše valujočo, ko jo kodra veter ali brazdajo vesla.

Kadar slikaš posameznega človeka ali skupino ljudi, jih slikaj med zabavnim pogovorom ali na sprehodu, da še slutiti ne bodo tvoje namere. Slikaj človeka tudi pri njegovem vsakdanjem delu. Ne daj pa, da bi se ti ljudje nalašč postavili pred aparat in obupano vanj gledali. Tako slikanje je mučno za onega, ki ga slikaš, zate pa je že vnaprej neuspeh. Kadar slikaš ljudi, pojdi raje v senco ali pa si izberi čas, ko je nebo malo zastrto z oblaki. Na preveč močnem soncu, dobiš prečrne in prevelike sence.

Letos so prišli tudi za tvoj aparat v promet novi filmi, ki ti dajejo toliko ostrino in natančnost, da slika lahko skoro 50 krat povečaš.

To je nekaj navodil, tako koristnih, da so vredna, da jih upoštevaš. Mnogo se boš naučil sam. Vse to ti prineseta čas in vaja. Glavno je, da imaš v svoj aparat zaupanje in veselje do slikanja. Potem si na pravi poti. Vzljubil boš svoj aparat, to lično malo omarico, ki te spremlja ob tvojem prostem času.

Franc Bajd

POMEN MLEČNEGA ZOBOVJA

Največ ljudi misli, da mlečni zobje niso tako važni, da bi morali nanje preveč paziti. Saj itak izpadejo in na njih mesto pridejo stalni zobje. A temu ni tako! Tudi mlečni zobje so važni in moramo paziti, da so zdravi. Kakor stalni zobje opravljajo tudi mlečni važno delo. Zmeljejo hrano in pomagajo želodecu pravilno prebaviti. To pomeni, da ima želodec potem le polovico dela in laže oddaja več hrane telesu, kot v primeru, da mora vse delo sam opravljati.

Posebno šibkejši otroci morajo dobro drobiti in žvečiti hrano v ustih, ker njihov želodec je prešibak, da bi to storil. Šibki otroci s slabimi mlečnimi zobmi trpe zaradi tega na trebušnih in želodčnih motnjah.

A slabi mlečni zobje vplivajo tudi na rast stalnega zobovja. V šestem letu zrastejo navadno človeku prvi stalni zobje. Štirje. Na vsaki strani zgoraj in spodaj po eden. Ti zobje kaj radi silijo naprej. Pri zdravem mlečnem zobovju tega ne morejo, ker nimajo prostora in so prisiljeni, da rasto naravnost med prostor med mlečnimi zob-

mi. Če pa je okrog njih mlečno zobovje zgnito ali polomljeno, imajo prostora dovolj, da rastejo tja, kjer je določen prostor za druge zobe. Ti drugi zobje kasneje zopet nimajo prostora in tako zraste človeku stalno zobovje križem kražem. Zaradi tega priporočajo zdravniki staršem, naj skrbе že od drugega ali tretjega leta otrok za to, da imajo zdravo mlečno zobovje. Mlečno zobovje otrok bi moral zdravnik pregledati vsake tri mesece enkrat.

S tem bi starši prihranili kasneje mnogo denarja in svojim otrokom marsikatero bolezen.

ŽEBLJE,

ki jih imamo pribite v kuhinji ali v kopalnici, moramo prebarvati. To velja predvsem za one, ki so zelo izpostavljeni vlagi. Obarvamo jih z barvo, ki bo odgovarjala steni, na katero so pritrjeni. S tem bo videz stene lepši, obenem pa še obvarujemo žebelje tega, da ne zarjave. Seveda moramo pred začetkom barvanja obvarovati zid s papirjem, ki ga vtaknemo skozi žebelj ob steno.

KDAJ SEJEMO

Ime	Množina na m ²	Kdaj se seje	Vzklije v
Korenje	2 g	februar — marec	21 dneh
Peteršilj	2 g	februar — marec	21 dneh
Špinača	5—6 g	februar — marec	14 dneh
Koleraba	2 g	koncem aprila	7 dneh
Repa	2 g	marec	7 dneh
Redkvica	2 g	od marca dalje	7 dneh
Redkev	4—5 g	po 15. aprilu	10—14 dneh
Pesa	5—6 g	po 15. aprilu	10—14 dneh
Grah	12—14 g	marec	7—23 dneh
Fižol (debel)	3—4 dkg	začetkom maja	7—14 dneh
Fižol (droben)	2—3 dkg	začetkom maja	7—14 dneh
Čebula	1—2 g	februar	32 dneh
Radič	2 g	v začetku maja	10 dneh
Korenček	2 g	v začetku aprila	14 dneh
Koruza	2 dkg	ob koncu aprila, v začetku maja	12 dneh

MEJA SE ZAHVALJUJE.

Ciril-Methodova družba obdaruje vsako leto naše obmejne šole in prejme zato od obdarovanih otrok vse polno zahvalnih pisem. Nekaj teh pisem objavljamo. Iz njih bomo spoznali, kako prav smo storili, če smo pomagali družbi zbirati sredstva za naše obmejne brate.

Dne 15. decembra je bila naša lepa božičnica. Gospod upravitelj so nam povedali, da so dobili zavoj, vreden 1100 din od Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Tudi jaz sem dobila čevlje. Zelo sem jih rabila, ker sploh nisem imela čevljev, ampak sem hodila po blatu v šolo v »oklah«. Jaz sem doma čisto ob meji. V šolo imam pol ure daleč in pozimi je tako slaba pot, da vsa noga obtiči v blatu. Veliko šolarjev nima plašča in prihaja pozimi celo brez jopice v šolo. Jaz nosim bratov plašč, ki je bil njemu tudi podarjen. Sicer je pa letos, hvala Bogu, mila zima. Našo majhno domačijico, še bolj pa naše roditelje in sedem otrok, tlači še dolg. Komaj se preživljamo in par čevljev iz mesta je za nas že neprecenljivo bogastvo. Ne morem Vam opisati veselja in hvaležnosti, ko sem prvič sprejela v roke Vaše čevlje in sem vedela, da so sedaj samo moji.

Iz srca se Vas spominja hvaležna učenka II. razreda

Lep Ana v Gradišču.

Slišali smo, da ste obhajali letos že 50 letnico svojega požrtvovalnega dela za slovenski narod, zlasti v obmejnih krajih. V teh krajih skrbite, da se naša mila slovenska beseda širi po naših domovih.

Tudi mi Slovenci v Mozlju živimo v takem kraju. Pridno prebiramo knjige, ki ste nam jih poslali lansko leto.

Letos pa ste preskrbeli, da ne bomo zmrzovali mi revni slovenski otroci na Kočevskem. Imeli bomo pa tudi vse leto dovolj šolskih potrebščin. Toda štediti moramo, zato nam bo gospodična dala zvezke šele takrat, ko jih bomo rabili. Kadar bomo dobili nov zvezek, vedno se bomo spomnili na Vas.

Prav prisrčna Vam hvala.

Slovenski razred — Mozelj pri Kočevju.

Bilo je 22. decembra, ko smo se po maši zbrali šolarji ter drugi odrasli ljudje v šoli v 3. razredu. Tam je bil pripravljen oder. Prvo so gospod upravitelj imeli govor. Potem smo šolarji deklamirali in peli.

Nekaj deklice smo imele tudi rajalno vajo. En deček se je tudi zahvalil gospodom iz Maribora, ker tudi oni so prihiteli ob priliki naše božičnice in še s seboj prinesli zavoje, v katerih so bile klobase in pecivo.

Nato pa so začeli deliti božična darila. Najprej so delili gospa za prvi razred, potem gospodična za drugi razred, nato smo dobili mi. Vsak šolar je komaj pričakoval kdaj bo prišel na vrsto njegov zavoj. Ko sem dobila jaz, sem najprevo pogledala, kaj je v njem. Dobila sem kapo, nočno srajco, bluzo in dežnik, pozneje sem pa dobila še tudi spodnje hlače in vsaka deklica je dobila še tudi prtiček za ročno delo. Jaz sem bila zelo vesela svojega darila in sem zelo hvaležna. Na koncu božičnice je pa še vsak dobil kos klobase, pecivo in rožiče.

Take božičnice tukaj pri Sv. Duhu še ni bilo, kakor je bila letos, ker mnogo-kateri šolar prej ni mogel priti v šolo, ker ni imel kaj obleči in obuti. Sedaj je pa vsak dobil, da lahko pride v šolo.

Za to, da smo toliko dobili, se moramo zahvaliti Ciril-Methodovi družbi, ki je vedno skrbela za nas deco tukaj na severni meji.

Vsem našim dobrotnikom iskrena zahvala!

Holeman Anica, Sv. Duh na O. v.

Na moje veliko veselje sem prejel od Ciril-Methodove družbe letos blago za srajce, katere sem silno potreboval. Pri nas smo zelo siromašni, posebno ker nimamo očeta, ki mi je umrl že pred 6 leti. Moja mati živijo kot najemnica. Jaz, moj brat in še tri sestre si pa služimo kruh kot pastirji. Rastreseni smo po vsem Remšniku. Ena sestra pa je v Avstriji ter jo le redkokdaj vidim. Pravi, da si želi nazaj. Jaz stanujem skoraj tik ob meji, pa se zavedam, da sem Slovenec in zato se najlepše zahvaljujem Ciril-Methodovi družbi, ki tako dobro skrbi za nas. Prisrčno jo pozdravljam.

Krecenbaher Kristjan, učenec III. r. osnovne šole na Remšniku.

Odločila sem se, da Vam pišem zahvalo. Naši domovi so pri Sv. Treh kraljih, nad Marenbergom tik ob avstrijski meji. Smo zelo ubogi. V šoli smo imeli božičnico in smo se zelo veselili Vaših darov. Sporočam Vam, da sem dobila obleko, predpasnik in šal. Zelo težko smo hodili v šolo, ker nismo imeli obutve. Pri nas imamo enorazredno šolo, v katero prihaja vsak dan 39 učencev. Jaz sem učenka IV. oddelka. Ciril-Methodova družba je lani obhajala 50 letnico svojega obstoja. Ob tej priliki nam je gospod učitelj povedal o Vašem delu za našo mejo. Iz srca se Vam zahvalim za Vaš dar.

Srčno Vas pozdravljam z narodnim pozdravom.

Novak Vera, Sv. Trije kralji.

Rešitev križank iz 7. štev. »Našega roda«

Cicibanovo uganko »Mačka in miška« so pravilno rešili in bili izžrebani:

1. Koren Slavko, učenec 2. raz. ljudske šole v Koroški Belji, Slovenski Javornik.
2. Rečnik Ivan, učenec 2. raz. v Hočah.
3. Rudl Franc, 1. a razred ljudske šole v Mariboru, Jan. Kolarjeva ulica 6.

Obe križanki so pravilno rešili in bili izžrebani:

1. Klepec Marija, učenka 4. raz. ljudske šole v Beltincih, Prekmurje.
2. Remih Zlatko, dijak 1. c raz. drž. klas. gimnazije v Ljubljani.
3. Miklavčič Daniela, Vrhnika, Nova cesta 30.

Klišeeje

eno- all večbarvne, za časopise,
knjige, razglednice itd., izdeluje

klišarna

»Jugografika«
Ljubljana, Sv. Petra nasip 23

IVAN ROZINA

(prej Orient)
trgovina barv in lakov — LJUBLJANA

Prodajalna: Tyrševa (Dunajska) cesta 14
poleg trgovine Schneider & Verovšek — Telefon 3925

Velika izbira kemičnih in oljnatih barv,
šolskih, študijskih in umetniških barv.
Firneži, laki, steklarski in mizaraki klotj,
šlak, spirít denat, lužila, »Arti«, tušl,
pastele ter sploh vse slikarske in
plesarske potrebščine. Velika zaloga
vseh vrst vedno svežega mavca.
Najnižje cene in točna postrežba

Otroci, hranite in varčujte,
p o m n i t e :
Iz malega raste veliko!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

izdaja na dom domače hranilnike,
najboljše učence obdaruje z zlatimi
darilnimi knjižicami. Stopite tudi Vi v
krog njenih vlagateljev in varovancev!

LJUDSKA SAMOPOMOČ

reg. pomožna blagajna

v Mariboru, Aleksandrova 47

v lastni palači
Podružnica: Ljubljana, Tyrševa cesta 34

sprejema vse zdrave osebe od 17. do 70. leta
v zavarovanja za pogrebno za zneske od
din 1000— do 10.000—; za doto od 1. do 16.
leta starosti za zneske od din 1000— do 25.000—.
— Zahtevajte brezplačno pristopno izjavo in
informacije! — Do sedaj izplačali na podporah
preko 30 milijonov dinarjev.
Ustanovljena leta 1927.

Zaupniki se sprejemajo za vsak kraj dravske banovine

V 24 urah

barva, plisira in kemično čisti
obleke, klobuke itd. Škrobi in
svetlolika srajce, ovratnike,
zapestnice itd. — Pere, suši,
monga in lika domače perilo

tovarna

JOS. REICH, Ljubljana

Kar potrebuje mladina v šoli
in doma, dobi po niskih cenah v

Učiteljski knjigarni

v Ljubljani

in v podružnici v Mariboru

Posebno priporočamo bogato izbiro lepih
mladinskih knjig po znižanih cenah.

Izberite knjige po cenikih, ki jih tmaže
šolski upravitelji, in naročite skupaj,
da bo nižja poštnina

Agfa Billy-Clack

4.5 × 6

in 2 Isochrom filma din 199.—

Kvalitetna izdelava
amaterskih del

pri Foto

JANKO POGAČNIK

Ljubljana, Tyrševa cesta 20

Bogata postaneš, če hočeš!

Delaj in varčuj!

Prihranke nalagaj
stalno in redno v

HRANILNICO

DRAVSKE BANOVINNE

CELJE / LJUBLJANA / MARIBOR

Vsakih 50 din mesečno znaša s 4%
obrestmi v desetih le-
tih 7.359.78 dinarjev

Za vloge banovinske hranilnice jamči dravska
banovina s vsem svojimi premoženjem in z
vso svojo davčno močjo